Poštnina plačana v gotovini.

ŠTEV. 276. V LJUBLJANI, četrtek, 9. decembra 1926. Posamezna številka Din 1.— LETO III.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 18. TELEFON ŠTEV. 552. UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 2.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Kriza vlade.

Ko je po težkem albanskem porazu podal zunanji minister dr. Ninčić demisijo in za njim vsa vlada, je javnost pričakovala, da bo vsaj sedaj stopilo partizanstvo v ozadje in da bo rešitev krize povdarila pred vsem svetom enotnost jugoslovenskega naroda v albanskem in v vseh zunanjepolitičnih vprašanjih. Ampak pri nas je menda že zakon, da mora vsaka vladna kriza pomeniti novo razočaranje in tako se je zgodilo tudi sedaj.

Mesto enodušnega odgovora Italiji podaja danes Beograd žalostno sliko partizanstva. Ko ves svet gleda na Jugoslavijo, kako bo odgovorila na italijanski provokatoričen protektorat nad Albanijo, se Beograd krega in lasa okoli poročila anketnega odbora in se bije odločilna bitka med Pašićem in njegovimi radikalnimi nasprotniki .Naš političen Beograd se ne meni niti za otvoritev nove fronte na Drimu, ne briga ga niti najtežji diplomatski poraz, zanj obstoji le eno vprašanje, če bo zmagal stari Pašić ali pa bo moral oditi v že davno zasluženi pokoj. Interes starega gospoda odloča o naši politiki in to v času, ko je nam in zlasti Srbom zadala Italija najtežji udarec. Resnično, niti največji nasprotnik Jugoslavije ne bi pričakoval, da je tako žalostna konstatacija mogoča!

Italija dela ofenzivo proti nam, mi pa odgovarjamo na ofenzivo z največjim partizanstvom. In sicer z najbolj nezdravim partizanstvom, ki je sploh mogoče.

Kdor glasuje za Radetu Pašiću ugodno poročilo anketnega odbora, ta pride v vlado, temu dovolijo pašićevci vstop v vlado. Kdor pa pravi, da je poročilo anketnega odbora izven politike, ker je to samo stvar pravice, za tega pa ni mesta v vladi, temu pašićevci ne dovolijo vstopa v vlado. To je jedro, okoli katerega se suče in vrti vsa kriza in ki je dvakrat žalostno, ker odločuje v do skrajnosti napetem zunanje - političnem položaju.

Pa še bolj žalosten je potek krize. Tisti, ki bi jih moral anketni odbor žigosati kot korupcioniste, odločujejo o poteku vladne krize. Ali ni potem naravno, če je potek krize tako obupno žalosten, da morajo izumreti tudi še zadnji ostanki optimistov in idealistov. Kje pa naj vzame narod vero v pravico, če pa vidi, da celo tedaj, ko je država v nevarnosti, odločajo edino partizanski in osebni interesi korupcionistov!

Čisto gnile so že postale naše razmere, da je mogoč takšen potek krize. In še slabše bodo postale, če se bo tudi sedanja kriza rešila s kompromisarstvom. O poročilu anketnega odbora ne more in ne sme biti nobenega kompromisa, ker v stvareh poštenosti ni kompromisa. Ne sme ga pa biti tudi zato, ker je že več ko skrajni čas, da pridemo do tistega odločnega dejanja, ki bo pregnal vso gnilobo in zadel korupcijo. Če že ne moremo doseči tega, da bi podali zunanjimu svetu dokaz naše zavednosti, potem treba doseči vsaj to, da ne bodo v času največje zunanje politične nevarnosti utrdili svojo oblast korupcionisti.

In če bi se to zgodilo, potem ne bi zadela krivda samo vladnih krogov, temveč tudi opozicijo, ker čas krize ni samo za opazovanje in modrovanje, temveč tudi za agitacijo med narodom. Toda ne za agitacijo, ki pomeni samo zanašanje partizanstva med narod, temveč za agitacijo, ki pomeni zbiranje narodnil sil za uničevanje partizanstva in korupcije.

Ampak, kje so še optimisti, ki bi upali na uresničenje take agitacije?

———

Pogoji demokratske zajednice.

Beograd, 9. dec. Na sestanku v noči od predvčerajšnjim na včeraj sta dr. Spaho in dr. Voja Marinković sestavljala pogoje, ki naj jih »Demokratska zajednica« stavi Uzunoviću za vstop zajednice v vlado. Ti pogoji so bili v glavnih potezah objavljeni včeraj na seji »Demokratske zajednice«. »Demokratska zajednica« že naprej izključuje možnost, da bi se obravnavalo posebej vprašanje demokratskega kluba in posebej vprašanje kluba Jugoslovenske muslimanske organizacije. »Demokratska zajednica« načelno sprejema poziv Uzunovića, da stopi z radikali v vladno koilicijo, v podrobnostih pa se ne strinja s predlogi, ki jih je stavil Uzunović.

Uzunović bi se bil imel sestati z Davidovićem. Do tega sestanka pa ni prišlo. Uzunović je včeraj popoldne pismeno zaprosil Ljubo Davidovića, da se ta sestanek odgodi do danes. Kakšni so bili vzroki za to, se ne ve. Samo to se ve, da Uzunović še ne more stopiti v popoln kontakt z »Demokratsko Zajednico«, ker še ni dosegel sporazuma s Pašićem.

Demokratska zajednica zahteva od radikalov 5 portfeljev, in sicer: zunanje ministrstvo, notranje ministrstvo, finance, prosveto in še en resort. Igleda pa, da bi DZ odnehala od zahteve po finančnem resortu ker smatra, da se je stanje v tem ministrstvu pod radikalno upravo zelo poslabšalo. Ti pogoji najbolje kažejo, da so zahteve demokratov težke. Tudi če bi jih sprejel Uzunović, je malo verjetno, da bi jih sprejeli Pašićevi radikali.

Drugi pogoji, ki jih postavljajo demokratje, obsegajo glavna načela za ureditev.

Drugi pogoji, ki jih postavljajo demokratje, obsegajo glavna načela za ureditev gospodarsko - socialnega stanja v državi; dalje gre za vprašanje sanacije gospodarske krize, pri čemur se posebno vpošteva znižanje proračuna, zboljšanje uprave, ureditev policijske službe, zakonodajno delo v skupščini itd. Posebno, kar se tiče policije, bi bilo treba spremeniti pravec zlasti v onih krajih, kjer se notranja politika odraža tudi v zunanji politiki.

O osebah, ki naj bi stopile v vlado, Uzunović in Davidović nista še govorila, razen o dr. **Spahu** in dr. **Marinkoviću.**

Izgledi za vlado z »Demokratsko zajednico« še niso v nobenem oziru krenili na boljše. Stvar se niti najmanj še ni pomaknila naprej. **Sinoči so bili izgledi silno majhni.** »Demokratska zajednica« smatra, da današnji moment ni niti politično niti psihološko še zrel za sodelovanje »Demokratske zajednice v vladi. Radikali niso še v svoji sredi razčistili vseh spornih vprašanj. Prepričani pa so še vedno o svoji veliki moči ter se sklicujejo na svojih 130 poslancev. Po mnenju »Demokratske zajednice« ne odgovarja število radikalnih poslancev dejanski moči radikalne stranke. Zato mislijo da treba razpisati svobodne volitve. Tako bi se lahko pri vsaki stranki izkazala nje prava moč in nje značaj.

Neki prvak demokratske stranke je sinoči izjavil, da narodna skupščina ne more biti zrela, dokler ona ne bo pravi izraz narodne volje. Sedaj se najbolj opaža sila in važnost »Demokratske zajednice«. Mi imamo še stare nerazčiščene račune z radikali. Če radikali računajo na nas, morajo vedeti, da imajo izkušene ljudi pred seboj, ki jim ni mogoče, kar po svoje predstaviti situacije in ki so si svesti svojega položaja in svoje moči. Oni hočejo dobiti tiste pravice, ki jim gredo.

V razgovorih, ki sta jih vodila Uzunović in Davidović, o **HSS ni pala nobena beseda.** »Demokratska zajednica« smatra, da se oni razgovarjajo z Uzunovićem samo tako, kakor on z njimi postopa. Vprašanje HSS prepuščajo oni Uzunoviću, da ga sam reši. Eventuelno naj pride to na pretres na koncu pogajanj.

Glede na težke pogoje, ki jih hočejo demokratje staviti Uzunoviću in glede na stališče g. Davidovića v »Demokratski zajednici« še ne vedo, ali pride do kakega aranžmana med njimi in med radikali. Smatra se, da so izgledi za to prav majhni. Zato se prav lahko zgodi, da se bo cela sedanja kriza končala tako, da se **obnovi današnja vladna koalicija med radikali in HSS** ter da se razširjenje vlade ali direktno sodelovanje »Demokratske zajednice« z radikali odgodi na kesnejši čas. Vsekakor je zanimivo tudi to, da sta Uzunović in Davidović govorila tudi še o neki drugi parlamentarni skupini ter naglasila, da bi po nekem določenem času sodelovanja med demokrati in radikali lahko vstopil v vlado tudi klub dr. Korošca.

Uzunoviću je bilo prepuščeno, da z dr. Srskićem reši vprašanje muslimanov. Demokratska stranka je v tem oziru s svoje strani odgovorila tako, da je dr. Voja Marinković izjavil, da ne gre v vlado brez muslimanov, tudi če bi mu dali 10 portfeljev.

Pogoji, ki sta jih izdelala dr. Voja Marinković in dr. Spaho se bodo še danes dopoldne pregledali. Napravili se bodo manjši popravki. V glavnem pa je prepuščeno Marinkoviću, da pogoje popolnoma stilizira.

Današnji sestanek med Uzunovićem in Davidovićem in pa sestanek radikalnega kluba bosta popolnoma razčistila situacijo v sedanji fazi.

———

ALBANSKI PARLAMENT NE BO RATIFICIRAL POGODBE Z ITALIJO.

Tirana, 9. dec. Kakor se je z gotovostjo doznalo, bo ratifikacija italijansko-albanskega pakta naletela na velike težkoče in to zaradi energičnega nastopanja Jugoslavije. Albanski parlament te pogodbe bržkone ne bo ratificiral.

UGODEN POTEK ŽENEVSKIH POGAJANJ.

Ženeva, 9. dec. Sinoči od 6. do 8. ure je bila konferenca, ki so se je udeležili Chamberlain, Briand, Stresemann in Vandervelde, kakor tudi vodja italijanske delegacije senator Scialoja. Po konferenci je bil izdan komunike, v katerem je rečeno: »Nadaljevali smo skupna posvetovanja, ki smo jih že zdavnaj pričeli. **Z napredkom smo zadovoljni.** Razgovore bomo nadnaljevali in upamo, da se bo dala skleniti pogodba.«

Dne 6. t. m. ob 11. se je Svet Zveze narodov sestal k prvi seji. Na dnevnem redu Sveta Zveze narodov je med drugim tudi sledeče: 1. Priprave za razorožitveno konferenco in v zvezi s tem poročilo odbora, ki proučuje naloge Sveta Zveze narodov pri odklanjanju mednarodnih konfliktov in hitri realizaciji pomoči. 2. Priprave za svetovno gospodarsko konferenco: o tem bo poročal dr. Stresemann. 3. Vprašanje odpoklicanja francoskih čet iz saarskega področja. 4. Imenovanje predsednikov štirim komisijam za investigacijo Zveze narodov.

Med tem ko je še predvčerajšnjim bila situacija v Ženevi nejasna, se je včeraj dal konstatirati neki preokret. Zdi se, da je kot dan evakuacije Porenja končno določen 1. marec 1927.

Pašić proti Uzunoviću.

Beograd, 9. dec. Politični krogi so se včeraj najbolj zanimali za komuniké, ki ga je bil izdal Pašić. V tem komunikeju se pravi, da je radikalni klub na predvčerajšnji seji dal samemu Pašiću soglasno zaupnico in svobodne roke za vodstvo strankarske taktike in za reševanje sedanje krize. **Zato radikalna stranka ne more podpirati nobene vladne kombinacije, na katero ne bi pristal tudi Pašić.** Na osnovi poverjenega mu mandata pa je Uzunović začel pogajanja z nekaterimi parlamentarnimi skupinami za koalicijsko vlado. G. Pašić pa je dal Uzunoviću sporočiti, da on kot šef stranke ni dal Uzunoviću nobenega **odobrenja za korake**, ki jih je ta storil. Vse, kar Uzunović dela, dela na svojo roko in na svojo osebno odgovornost in ne more s tem prav nič angažirati niti radikalne stranke, niti radikalnega poslanskega kluba, niti njunega šefa Pašića.

V najbližji Pašićevi okolici trde, da smatra Pašić, da se je Uzunović **popolnoma diskvalificiral** za vodstvo zunanje in notranje politike.

Gornji **komunike** g. Pašića so včeraj v radikalnem klubu **demantirali.** O vsem dogodku s komunikejem je včeraj krožila tale verzija: Predsinočnjim so baje posetili Pašića nekateri njegovi prijatelji, med njimi Ljuba Živković in Ljuba Popović, in ga obvestili, da je vlada že gotova ter da stopijo vanjo demokratje in muslimani. Ta vlada da ima neko določeno stališče v vprašanju **poročila anketnega odbora** in da je v tem oziru dosežen neki sporazum. Pod vtisom tega obvestila in po nasvetu svojih prijateljev je Pašić pristal na besedilo komunikeja. Kakor se je moglo včeraj doznati, so ta komuniké v zadnjem momentu tisti, ki so dobili od Pašića dovoljenje za objavo, nekoliko spremenili. Prvi in zadnji pasus je pri tem ostal tak, kakor ga je Pašić odobril, nekaj pasusov v sredini pa je bilo spremenjenih.

MOŽNOST INTERVENCIJE ZVEZE NARODOV V ALBANSKEM KONFLIKTU.

Ženeva, 9. dec. Izjava dr. Ninčića, da je s **sklenitvijo italijansko-albanskega pakta razveljavljena pogodba o prijateljstvu med Jugoslavijo in Italijo,** ker o sklenitvi pakta ni bil prej obveščen Beograd, je izzvala v krogih Zveze narodov precejšnjo skrb. S strani italijanske delegacije se poroča, da je napetost med Italijo in Jugoslavijo v resnici zelo narasla. V krogih Zveze narodov pričakujejo, da bo beograjska vlada zaradi albanskega vprašanja storila energične korake. Utegnilo bi priti do težkega konflikta, ki bi ga mogla preprečiti samo Zveza narodov, če takoj intervenira.

PERZIJSKI POSLANIK POSREDUJE MED NAMI IN RUSIJO.

Beograd, 9. dec. Včeraj je dopotoval v Beograd naš poslanik v Tirani g. Jeftić.

Popoldne je dr. Ninčića posetil **perzijski poslanik.** Sodijo, da je skušal **perzijski poslanik posredovati med Jugoslavijo in Rusijo.** Včeraj dopoldne je posetil dr. Ninčića tudi italijanski poslanik Bodrero.

ITALIJA PONUJA KOMPROMIS.

Pariz, 9. dec. Iz Rima javljajo, da je italijanska vlada že predsinočnjim stavila neki kompromisni predlog, ki naj bi bil v korist obeh držav in bi služil pomirjenju. Po tem predlogu naj bi odjenjala napetost, ki se opaža pri jugoslovenski vladi radi pogodbe z Albanijo, tako da bi bili dobri odnošaji zopet vzpostavljeni.

Spectator:

Nova pota.

Nedavno so obelodanili zagrebški in beograjski listi zanimivo vest, da se bodo v kratkem pričela pogajanja za jugoslovansko-nemški pakt prijateljstva, ki da ga žele berlinski činitelji iz bogvekakih razlogov. V hotelu »Excelsior« so se baje sestajali ugledni politiki s predstavnikom nemške republike in zdelo se je, da bodo zakulisna pogajanja izmenjana z javno diplomatično diskusijo. To se do danes ni zgodilo in sedaj nastane vprašanje: kdo je v kali preprečil razvoj naše najnormalnejše zunanjepolitične orientacije? Ali je imela tu zopet Italija svoje prste vmes? Ali je g. Ninčić morda poizkusil rešiti klaverno politiko »prijateljstva s kraljevino Italijo«? To je sedaj vprašanje, ki zahteva od zunanjega ministra jasnega in točnega odgovora. Je namreč vseskozi nedopustno, da naša zunanja politika propušča važen moment, ki je nastopil kot posledica angleško-laških spletk in nemško-francoskega zbližanja. Italija je postala za vsako resno diplomatično igro problematičen instrument. Diktatura je dosegla maksimalno napetost. Plin je komprimiran, manjka še samo vžigalne iskre in »prijateljska kompasciscentka« zleti v zrak. Po vsem, kar se sedaj v Italiji dogaja, je revolucija neizogibna. Kajti — paradoksalna je ta trditev in sam veliki strahopetec Benito je ne ovrže — »Marcia sul Roma« (»pohod proti Rimu«) ni bil nikak revolucionaren čin, marveč farsa. Mussoliniju je dala vlada neodločnega g. Facte tistega usodnega dne na razpolago celo salonsko garnituro. Manjkalo je samo, da bi mu bili na rimskem kolodvoru razgrinjali ministri preproge, da si ne bi umazal svojih čevljev. Zato pa bo revolucija, o kateri Mussolini dnevno govori (ne da bi jo bil narod v resnici doživel), prišla, in sicer s tako elementarno silo, da bo treba intervencije od zunaj. S to notranjo politično gnilo Italijo, ki je tudi v angleških političnih računih le riskantna pozicija, smo sklenili nekak pakt, ki ga bo treba prej ali slej raztrgati, da si v novi situaciji najdemo novih zaveznikov.

Pakt prijateljstva z Nemčijo bi brez dvoma preokrenil vso našo dosedanjo politiko v novo smer. To bi prekrižalo nekatere laške račune — Nemci imajo za stremljenje dobro označbo »Einkreisungsbestreben« — onemogočilo bi absolutno dominacijo Italije na Balkanu, a mi bi znatno prispevali k temu, da se nemški gospodarski in italijanski interes (ta je že bolj politične narave) zveneče obdrgneta. Iskre, ki bi pri tem odletele, bi nam utegnile zelo koristiti v gospodarskem pogledu. Ali zdi se, da naši krogi ugodne situacije ne uvidevajo. Še nikdar ni bila prilika, obrniti Rimu hrbta, tako ugodna, kot sedaj. Nemčija in Francija se zbližujeta in Rusija je tisti tretji ogromni činitelj, o katerem se nikdar glasno ne govori, če je v ospredju debate pariško-londonski disakord. Ravno iz teh razlogov pa je stvar parlamenta, da zahteva ustanovitev zunanje-političnega odbora, ker ne gre, da bi moral naš narod plačevati danes ali jutri zunanjega ministra s svojo srčno krvjo.

Zunanja politika Rusije.

Čičerin je sprejel ruske in tuje novinarje ter jim podal daljši ekspoze o sovjetski zunanji politiki.

Najprej je govoril Čičerin o angleški nameri, da se ustanovi splošna koalicija evropskih sil proti Rusiji. V tej koaliciji bi bile Anglija, Francija, Nemčija in Poljska, koalicijo pa bi vodila Anglija. Če bi prišlo do te koalicije, potem je vsak miren razvoj med narodi nemogoč. Če pravi Chamberlain, da ni angleškega agenta na svetu, ki ne bi poročal o sovjetski agitaciji proti Angliji, potem mora on reči, da ni sovjetskega agenta, ki ne bi poročal o še večji protisovjetski agitaciji Anglije.

Če smo ponudili Angliji roko miru, je ta vedno obvisela v zraku. Rusija je miroljubna in hoče skleniti z vsemi sosednimi državami arbitražne pogodbe. Z Litvo je sklenila celo prijateljski dogovor. Težji pa so odnošaji s **Poljsko**, ker ta še vedno sanja o bloku baltiških držav pod vodstvom Poljske.

Odnošaji z **Nemčijo** so utrjeni. Z berlinskim dogovorom so bili urejeni politični odnošaji, z denarjem, ki ga je dala Nemčija pa je bila ustvarjena dalekosežna gospodarska zveza. Zelo so se tudi zboljšali odnošaji s **Francijo**. Dobre odnošaje pa moti Rumunija.

Čisto izključeno je, da bi Rusija vstopila v **Zvezo narodov** in smešna je trditev, da bi bila potem Rusija rešena od izolacije. Zveza narodov ne pomeni za Rusijo povečanja varnosti, temveč zmanjšanje. V to past se Rusija nikoli ne bo ujela.

Današnja **Južna Kitajska** je brezdvomno Kitajska bodočnosti. Rusija se ne vmešava v delo južnokitajske republike, pač pa je njena prijateljica. In s tem se je najbolj učinkovito rešila izolacije.

Sovjeti so vedno za zbližanje med prejšnjimi nasprotniki in s tega stališča razumejo Thoiry. Mislijo pa, da bi bil poljsko-nemški sporazum nujno naperjen proti sovjetom.

Glede italijanske politike na Balkanu ni dal Čičerin direktnega odgovora, temveč je govoril le o Rumuniji. Dejal je, da je med Rumunijo in Rusijo nepremostljiv prepad in je nato opomnil na govor nekega italijanskega generala na nekem oficielnem banketu, da bo v prvi vrsti marširal proti sovjetski Uniji. V tej izjavi vidi Čičerin nevarnost. Mogle bi pa tudi druge stvari povzročiti konflikte. Glede napadalnih namenov Italije na Turčijo, pa je Čičerin mnenja, da so to le angleške vesti.

Naše Jugoslavije Čičerin ni omenil in menda so s tem neuspehom naši beograjski diplomati silno zadovoljni.

Vložene kandidatne liste.

V torek je vložila SKS pri ljubljanskem sodišču za **srez Kranj** svojo kandidatno listo, tretjo po številu. Kandidirajo:

Franc Mol, župan, Voglje; Valentin Starman, posestnik, Suha; Jernej Bohinc, posestnik, Trboje; Ivan Ankele, župan, Sv. Ana; Matevž Dolenc, posestnik, Praprotno. — Namestniki: Franc Sušnik, posestnik, Sp. Bela; Janez Okorn, posestnik, Visoko; Pavel Jamnik, klobučar, Škofja Loka; Ivan Rozman, posestnik, Zvirče; Janez Cegnar, posestnik, Žabnica.

Za srez **Radovljico** je vložena tretja, SDS lista:

Josip Ambrožič, posestnik, Ljubno; Alojzij Ferbežar, kovinar, Sava; Boris Černe, posestnik, Gorje. — Namestniki: Franc Rauhekar, gostilničar, Boh. Bistrica; Leopold Zore, trgovec, Kranjska gora; Rado Lauseger, kovinar, Jesenice-Fužine.

Pri **novomeškem** sodišču so vložene za **srez Črnomelj** kandidatna lista SLS:

Josip Nemanič, posestnik, Želebej pri Metliki, Evgen Jarc, profesor v Ljubljani. — Namestnika: Josip Mihelič, posestnik, Vavpča vas pri Semiču; Ivan Mihelič, trgovec, Stari trg ob Kolpi.

Kandidatno listo SKS za Črnomelj, katere nosilec je črnomeljski župan Strugar, je sodišče radi formalne napake odklonilo.

Za **srez Kočevje** je prva lista SLS:

Anton Skubic, dekan, Ribnica; Evgen Jarc, profesor, Ljubljana; Jožef Strnad, župan, Podgorica pri Dobrepolju; Alojzij Peterlin, učitelj, Kočevje. — Namestniki: Franc Stupica, župan, Sodražica; Janez Jelenc, posestnik, Velike Lašče; Anton Pogorelc, župan, Struge; Ivan Jakopič, državni upokojenec, Kočevje.

Druga je lista SDS:

Ivan Rus, veletrgovec, Loški potok; dr. Štefan Rajh, advokat, Kočevje; Anton Pirkovič, posestnik, Velike Lašče; Filip Peterlin; trgovec, Ribnica. — Namestniki: Josip Oberstar, trgovec, Ribnica, Alfonz Ličen, kurjač drž. železnice, Kočevje; Franjo Keržič, trgovec, Velike Lašče; Ferdo Wiegele, nadučitelj, Loški potok.

Za **srez Krško** je vložena lista SLS:

Dr. Anton Milavec, zasebni uradnik, Ljubljana; Franc Kobal, župan, Gabrijele pri Tržiču; Matej Tomazin, kaplan, Cerklje ob Krki; Ivan Čolarič, župan, Orehovec pri Kostanjevici; Anton Pogačnik, župan, Radeče. Namestniki: Franc Gabrovšek, duhovnik in tajnik SLS, Ljubljana; Franc Vide, posestnikov sin, Št. Jernej; Franc Arh, mizar, Leskovec; Hinko Medved, gostilničar, Št. Jurij pod Kumom; Ivan Vrtačnik, posestnik, Št. Jurij pod Kumom.

Za **srez Novo mesto** je bila vložena kot prva lista SKS, katere nosilec je g. Bukovec, tajnik SKS, Ljubljana. Te liste sodišče radi formalne napake ni potrdilo.

Prva pravilno vložena je lista SLS:

Dr. Ivo Česnik, odvetnik, Novo mesto; Josip Kastelic, župan, Žužemberk; Ignacij Pevec, posestnik, Škovec pri Veliki Loki; Ivan Pezdirc, posestnik, Dol. Sušice; Franc Gabrovšek, tajnik SLS in duhovnik, Ljubljana. — Namestniki: Ignac Košak, posestnik, Zagradec; Peter Mrak, žel. poduradnik, Novo mesto; Anton Golob, župan, Selo pri Mirni; Franc Koželj, posestnik, Mačkovec pri Žužemberku; Alojzij Horvat, mizar, Petane pri Novem mestu.

Pri celjskem okrožnem sodišču so nadalje vložene sledeče liste:

a) Za ljubljansko oblast, za srez **Brežice** lista SLS:

Podvinski Franc, posestnik, Blatno, Globoko pri Brežicah; Tratnik Jožef, župnik, Rajhenburg ob Savi; dr. Rok Jesenko, advokat, Sevnica. — Namestniki: Urek Ivan, posestnik, Globoko pri Brežicah; Škrbec Anton, posestnik, Videm ob Savi; Kozinc Martin, posestnik, Sevnica.

Za **srez Laško** lista SLS:

Žmavc Jože, kaplan, Trbovlje; Deželak Matevž, posetnik, Lože pri Rimskih Toplicah; Križnik Filip, rudar, Loke pri Trbovljah. — Namestniki: Terseglav Franc, novinar, Ljubljana; Hrastnik Miha, posestnik, Brstnik pri Laškem; Arnšek Janko, krojač, Hrastnik.

b) za **mariborsko oblast:**

Srez **Celje okolica**, lista SLS:

Kranjc Davorin, kmet, Velika Pirešica; Mešič Anton, župan, Polzela; Levstik Miloš, učitelj v p., Celje; Uranjek Jakob, rudar, Zabukovca; Slomšek Franc, Št. Jurij ob juž. železnici; Gorič Konrad, kovač, Vransko. — Namestniki: Kronovšek Alojzij, posestnik, Braslovče; Samec Jožef, posestnik, Arclin pri Vojniku; Novak Karol, župan, Motnik; Lesjak Alojzij, župan, Pondorje, Št. Jurij ob Taboru; Črepinšek Blaž, poštni uslužbenec, Zavodna; Rančigaj Anton, posestnik, Gomilsko.

Za srez **Gornji grad**, lista SLS:

Blekač Marko, župan, Rečica ob Savinji; Strucelj Franc, župan, Brezje pri Mozirju. — Namestnika: Stvarnik Anton ml., posestnik, Ljubno; Tesovnik, Josip, posestnik, Ljubno.

Za srez **Konjice**, lista SLS:

Napotnik Matija, posestnikov sin, Tepanje; Bruderman Leopold, trgovec, Konjice. — Namestnika: dr. Jerovšek Anton, ravnatelj Cirilove tiskarne, Maribor; Leskovar Anton, župan, Oplotno.

Za srez **Slovenjgradec**, lista SLS:

Pušenjak Vlado, narodni poslanec, Maribor; Guzej Ivan, župan, Št. Janž pri Dravogradu; Blatnik Simon, trgovec, Velenje. — Namestniki: Ovčar Tomaž, žand. poručnik v pokoju, Slovenjgradec; Zajc Zdravko, rudar, Sp. Šalek pri Velenju; Škruba Miha, posestnik, Topolščica pri Šoštanju.

Za srez **Šmarje pri Jelšah**, lista SLS:

Turk Ivan, posestnik, Šmarje pri Jelšah; dr. Ogrizek Anton, advokat, Celje; Marko Kranjc, duhovnik in tajnik SLS, Maribor; Jože Tovornik, župan, Sv. Vid na Planini; Jazbec Karol, posestnik, Sv. Peter pod Sv. gorami. — Namestniki: Janez Roškar, župan, Rajnkovec pri Rogaški Slatini; Počivalšek Ivan, posestnik, Sopote pri Podčetrtku; Teržan Anton, trgovec in gostilničar, Dolje pri Planini; Metličer Valentin, župan, Sv. Vid pri Grobelnem; Stoklas Jože, župan, Šmarje pri Jelšah.

Politične vesti.

= **Italijanski predlog.** Potom našega rimskega poslanika Balugdžića je italijanska vlada naši vladi predlagala, da sklene z Albanijo sličen pakt, kakor ga je sklenila Italija z Albanijo. Na ta način bi prišlo do triplealiance med nami, Albanijo in Italijo. — V Beogradu se govori, da je dr. Ninčić na to neverjetno ponudbo že pristal. K sreči ni dr. Ninčić več minister, ker drugače bi se res še moglo to zgoditi, da bi morali mi ščititi Ahmed Zogo, ker dela italijansko politiko proti nam.

= **Iz izjav St. Radića pred demisijo vlade.** Še predno je podal Ninčić demisijo, je dal St. Radić za »Politiko« obširno in zanimivo izjavo, iz katere objavljamo par karakterističnih odlomkov: **Vsega je kriv Beograd.** Neverjetno, kakšne stvari se dogajajo. Kdor ni pašićevec, je preganjan. Vsled tega je prišlo do tega, da je vse proti Beogradu. Zato se mora tudi HSS pri oblastnih volitvah vezati celo z opozicionalnimi strankami. Šel bi skupno tudi s Pribičevićem, če ne bi bil ta proti politiki sporazuma. — **O N. Petroviću** je dejal St. Radić, da jih je njegov sporazum s Pašićem čisto iznenadil. Ljudje pa, ki ga poznajo, pravijo, da so vedeli, da bo N. Petrović končal pod Pašićevim okriljem. — **Brez njega** je vsaka nova vlada nemogoča, ker bi se moralo takoj v volitve. — **O. Maksimoviću.** Svoje dni je zahtevala HSS da Maksimović odstopi, ker je on vodil Obznano. Danes pa HSS tega ne zahteva, ker danes nima Maksimović potrebe za nasilja. Ta so potrebna le ob volitvah. Sicer pa pravijo, da je Maksimović za nasilje le, kadar so ta skrajna državna potreba. V rodbini pa je celo Maksimović idealen. Če bi on šel, bi prišel na njegovo mesto Ranko Trifunović, ki se ne pomišlja izjaviti, da sovraži Hrvate. — **Albanija in Italija.** Italija je vedno hotela dobiti Albanijo. Znano je, kako je vzela Valono in znane so druge stvari. Ne zastonj pravijo celo Japonci, da se je ponašala Italija proti Albaniji kot šakal. — **Fan Noli** je bil pravoslaven škof, ki je simpatiziral z Jugoslavijo in skušal dobiti stike z Rusijo, da se tako obvaruje pred Italijo. Ni pa govoril proti Italiji, ker po njegovih lastnih besedah tega ni mogel storiti, **dokler je Jugoslavija do Albanije tako ledena.** — **O Rusiji.** Čičerin mi je pravil, da hoče priti v stik z Jugoslavijo, a da tega noče Ninčić. Ninčić mora odstopiti, ker ni v stanu, da bi prišel v stik z Rusijo. Če bi bil jaz v skupščini, bi dejal sledeče: Korupcija nam ne bo utekla. Imamo sedaj pošteno vlado, ki je proti korupciji. Rešimo zato najprej albansko zadevo. Narod mora imeti zasigurano najprej zunanje politično situacijo. Tega mnenja bi bil v skupščini in če bom šel k Uzunoviću mu bom dejal: Uredite najprej stvar z Ninčićem. Ali gre ali pa ostane. Uredite nato odnošaje z Rusijo in Bolgarsko in v enem ali dveh mesecih, ko bo deloval anketni odbor mora biti stvar z Rusijo urejena.

= **Laza Marković o nalogah naše politike.** Dr. Laza Marković, eden najmočnejših politikov v radikalni stranki, je označil sledeče štiri stvari kot glavne naloge naše notranje politike: 1. Na vsak način je treba ohraniti sodelovanje s Hrvati. Radićevi govori ne smejo biti nobena ovira in tudi brez Radića mora biti ohranjen sporazum s Hrvati. 2. Tej politiki treba dati najširšo podlago in zato povabiti v vlado tudi druge stranke, ki so za politiko sporazuma. 3. Treba okrepiti našo upravno oblast in jo usposobiti za čim intenzivnejše delo. 4. Osebna vprašanja morajo postati čisto stranska vprašanja in obveljati mora načelo, da se vsaka trajnejša in pomembnejša politika izvaja le s podporo in v soglasju najmočnejših ljudi.

= **Sovjeti proti Mussolinijevemu imperializmu, ki ogroža mir.** Na seji komunistične internacionale je dejal Manujlski, da gre smer italijanskega imperializma na tri strani: Balkan, Turčijo in Sredozemsko morje. Po vojni hoče Italija konkurirati z Anglijo in Francijo v splošno balkanski politiki. Po ugrabljenju Reke in utrditvi svoje pozicije v Albaniji je pretvoril italijanski imperializem Jadransko morje v italijansko morje. Toda on se niti tu ne zaostavlja. Oprti na **Grčijo hoče Jugoslaviji zapreti tudi izhod na Egejsko morje.** Ker pa je v vseh teh vprašanjih zainteresirana tudi Francija, postaja borba na Balkanu dejansko borba med Italijo in Francijo. Italijanski imperializem je nevaren zlasti vsled tega, ker more vsled vojne na Balkanu ali v Turčiji izzvati splošno evropsko vojno. Druga pot italijanske ekspanzivnosti na Bližnji vzhod je Turška s svojo provinco Adalijo. Tu so najbolj pripravljena tla za borbo. Na otokih Laros in Rodos so zgradili Italijani morsko in aviatično bazo in obrnili žrela svojih kanonov na Adalijo. Provokatarsko obnašanje Mussolinija je že ponovno razburilo Kemalovo Turčijo. Kakor znano je pri kapitulaciji Turčije v mosulskem vprašanju bilo odločilne važnosti stališče talije po demonstrativnem potovanju Mussolinija v Libijo. Končno — tretja pot italijanskega imperializma — to so Sredozemsko morje in afriške kolonije in tu je tudi pravo jedro vsega italijansko-francoskega nasprotja. — Po referatu Manujlskega je kominterna sklenila, da izda proglas o borbi proti italijanskemu fašizmu. — Kakor se vidi iz tega, presojajo sovjeti situacijo zelo pravilno in samo obžalovati je, da naša vlada še ni našla kontakta z Rusijo.

= **Francoska ne da Italiji svojih kolonij.** Proračunski poročevalec francoskega ministrstva kolonij in ugledni radikalni poslanec Archimband se je v svojem poročilu v parlamentu dotaknil eventualnega odstopa nekaterih francoskih kolonij. Nastopil je proti projektu, da se odstopijo Antili ali Indokina Zedinjenim državam kot kompenzacija za vojne dolgove. O pretenzijah Mussolinija na Tunis se je Archimband sledeče izrazil: »Mussolini je ubil svojemu narodu neko pretirano ambicijo. Da zadovolji strasti ljudstva, zahteva Mussolini zapuščino starega Rima ali vsaj kak njen del in je izrazil te zahteve pri več svečanih prilikah. Treba je priznati, da niso Mussolinijeve manifestacije primerne za pridobitev simpatij Zveze narodov. Da ne omenimo niti bombardiranja Krfa, ki se je pomalem pozabilo, že potovanje »duceja« v Libijo, aprila l. 1926 je zapustilo neprijeten utis v Ženevi. Najboljši odgovor imperijalistični Italiji je, če se ji pove, da se je Francija stoletja trudila, da si ustvari kolonijalni imperij. Zato je žrtvovala mnogo svojih ljudi in svojega denarja. Večkrat je zato kompromitirala svojo lastno sigurnost, da si pribori kolonijalne pravice. Da ne navajam mnogo zgodovine, naj zadostuje samo dvoje imen: Algesiras in Fachoda, da se precenijo nevarnosti v katere se je izpostavila Francija, da si ustvari prekomorske posesti. Zakaj ni imela Italija tako, kakor Francija, mornarjev, ki bi bili želeli, da daleč razširijo njeno slavo, neustrašenih raziskovalcev, misijonarjev, katerih verska gorečnost ne bi mogla pogasiti ljubezni do domovine? To, da jih ni imela, ni naša krivda.«

= **Amerika in Evropa.** V pondeljek je bil otvorjen ameriški kongres, kateremu je bil predložen proračun za leto 1927/28 v višini 4.014 milijonov dolarjev. Za l. 1926/27 je znašal proračun le 3.998 milijonov. Za vojsko je določeno 574 milijonov (ali nad 31 milijard dinarjev). Pobijanje alkoholizma velja Ameriko 30 milijonov dolajev. — V poslanici omenja nato predsednik Coolidge glavne smernice ameriške politike. »V duhu ameriškega naroda je, pomagati evropskim državam pri ureditvi njih notranjih razmer. Na poti k miru je naredila Evropa velik napredek. Amerika mora sedaj urediti vprašanje konfisciranega nemškega, avstrijskega in madjarskega imetja. Amerika je dolžna to imetje vrniti, pa čeprav ne bi Dawesov načrt zadovoljil vseh njenih zahtev. Zato pa se mora rešiti tudi vprašanje medzavezniških dolgov, ki morajo biti plačani. Vendar pa se mora najti kompromis, ki bo v skladu z osnovno politično linijo ameriškega naroda.

= **Kitajski dogodki in vprašanje oborožene intervencije velesil.** Del angleškega tiska se silno zavzema za oboroženo intervencijo na Kitajskem. Zlasti velekapitalistični tisk je v tem oziru goreč. Ta tisk pravi, da treba povsodi v notranjosti Kitajske nastopiti z oboroženo silo, ker drugače tudi ne bi mogli braniti zavezniki evropskih naselbin v Šangaju, Tientsinu in Kantonu. — Nasprotniki intervencije pa stavijo vprašanje: Kaj bi dejali Amerikanci, če bi se lepega dne pojavile pred S. Franciscom kitajske bojne ladje v zaščito tam živečih Kitajcev, ki so tudi dejansko doživeli že marsikak pogrom? Intervencija velesil bi samo okrepila nacionalno zavest Kitajcev in dosegla tvorej ravno nasprotno, kar bi si zavezniki želeli. Še čisto negotovo je, če bo to pametno stališče tudi prodrlo.

———

Dunajsko pismo.

NOVACENJE NA DUNAJU. — DVA SLOVENSKA UMETNIKA. — NARODNI PRAZNIK I. T. M. —»PROSVJETA«.

Na Dunaju 6. decembra.

Avstrija nima vojaške dolžnosti, zato si mora vojake najeti in plačevati. Tudi imajo vojaki vse državljanske pravice, in ko niso v službi, so kakor navadni državljani.

V Avstriji imajo dve glavni politični stranki: krščanske socijaliste in socijalne demokrate, ki pa danes nobena še ni dovolj močna, da bi mogla tudi sama vladati, t. j. da bi imela v parlamentu (Nationalrat) sama večino. Vmes med njima je mala stranka nemških nacijonalistov, ki je jeziček na vagi. Ker pa je ta mala strančica ipak meščanska stranka ali »bürgerlich«, je naravno, da je v zvezi s krščanskimi socijalisti proti socijalnim demokratom in ima navadno dva ministra.

Ker pa je oborožena sila tudi v mali Avstriji važen faktor javnega in državnega življenja, zato se obe večji stranki jako prizadevata, da bi imeli v vojski svoje pristaše. Radi ljubega miru imata za vsa vodilna mesta ključ, po katerem se morajo vršiti vsa imenovanja.

Obe stranki pa tudi pazita, da bi imeli med moštvom kolikor mogoče mnogo svojih pristašev. Socijalni demokratje pa imajo še svojo posebno armado v svoji izborni organizaciji, v kateri so posebni vojaški organizovani oddelki pod naslovom »Republikschutz«. Ta njihova vojska je tako močna, da se nikdar ni bati za obstoj republike; vsak monarhičen puč je izključen ob čuječnosti socijaldemokratičnega vodstva. Ta ima na razpolago celo svojo radio pošiljalno postajo ki vsak hip lahko mobilizuje svoje vojaške formacije, ki so silnejše nego poklicna armada republike same.

Nabor prostovoljcev za vojsko republike je vedno v mesecu decembru. — Letos se je vršila nenavadno živahna agitacija za prostovoljce. Obe glavni stranki sta napeli vse svoje sile, da bi se priglašali njeni pristaši za vojsko. Pričeli so krščanski socijalisti in so menili, da bodo sami tako previdni in pametni, ali so se zaračunali ob čuječnosti socijalnih demokratov. Tudi ti so razpredli živahno agitacijo in vspeh je bil od obeh strani tako velik, da so se začeli prostovoljci nastavljati pred nabornimi lokali že v torek 30. novembra v tako ogromnem številu, da so stale tamkaj dolge vrste celo noč do pričetka delovanja naborne komisije. — Takih prizorov ni bilo od vojnih časov, ko so se ljudje nastavljali za kruh, mast, moko, oglje itd.

* * *

V soboto in nedeljo sta na dunaju nastopila kar dva slovenska klavirska umetnika: gg **Anton Trost in Ivan Noč.** — Gospod Trost je na Dunaju znana osebnost in v umetniških krogih uvaževana kapaciteta. On in njegova gospa soproga imata tudi že svoj poseben krog občudovalcev in posetnikov svojih koncertov. Tudi je znano, da ima g. Trost vedno svoj koncert v decembru. Tako je imel tudi letos prijavljen svoj letošnji koncert za nedeljo 5. t. m. v mali dvorani Musikvereina. — Zato nas je posebno Slovence iznenadila agitacija za koncert g. Ivana Noča na soboto 4. t. m. v mali dvorani Konzerthausa. Torej dva koncerta naših rojakov zapored, v tem tujem mestu! Jako smelo podjetje! Naša kolonija, ki hlepi po užitkih klavirski glasbe, itak ni velika, in marsikdo gre le radi tega, ker je to prireditev našega umetnika, — ali dva večera zapored je preveč tudi za navdušene gurmane te glasbe. Obžalovali smo g. Noča, da se ni prej poučil, kdaj ima g. Trost svoj letošnji koncert, kar bi bila pač nekaka dolžna obzirnost napram starejšemu umetniku in končno ne malo tudi v svojo korist.

Kako je bilo na Nočevem koncertu, ne vem, ker nisem bil navzoč. Na Trostovem pa je bilo nekaj nad 300 oseb, dasi je bilo ta večer silno slabo vreme, najslabše letošnje jeseni; mokro je bilo in sneg je neprijetno naletaval med mrzlim vetrom. Kdor prav ni čutil dolžnosti, da nekam gre, ni šel izpod strehe. Gospod Trost je žel viharne pohvale za svojo umetnost.

* * *

Na narodni praznik je bila služba božja v katoliški cerkvi v Johannesgasse in pa v srbski cerkvi v Veithgasse. Za nekako oficijalno velja ta poslednja in za svečanosti v pravoslavni cerkvi naša kolonija natančno ve. Ali za svečanost v katoliški cerkvi po navadi nihče pravočasno ne izve, zato je cerkev vselej prazna. — Treba merodajne kroge opozoriti, da je bilo doslej v tem pogledu že veliko kritike in tudi nejevolje, zato bi bilo treba v takih delikatnih zadevah več previdnosti in tudi pozornosti.

Na večer pa je priredilo »Jugoslovensko akademsko društvo Sloga« prijeten družabni večer v prostorih znane kavarne Arkaden poleg votivne cerkve. Bilo je polno našega občinstva iz boljših krogov in zabava je bila prav prisrčna in živahna.

* * *

Zadnjo nedeljo novembra pa je imelo »Hrvatsko društvo Prosvjeta« svojo prvo večjo zabavo letošnje jeseni. Prostori so postali prozki za toliko občinstva. Zabava je bila presrčna, bratska, živahno domača. Vsakdo se je tu dobro počutil in zato so zabave Prosvjete vedno dobro posečene. — Prav pridno so svirali tamburaši, katerih dober sloves sega tudi v domovino. Na Dunaju pa delajo čast društvu in našemu narodu. — Operna pevka gdč. **Lilly Schwarzova** iz Osijeka, zdaj na Volksoperi tukaj, pa je pela več pesmi: hrvatvski, slovenski in nemški s svojim krasnim in obsežnim sopranom. Naj bi jo le še večkrat slišali. Ta gospodična se ne ženira peti v tako demokratičnem društvu, kakor je naša Prosvjeta, za kar ji vemo prav veliko hvalo. — Kako lepo bi bilo, ako bi jo posnemali tudi drugi naši pevci, ki jih imamo tu na Dunaju včasih dovolj...

A. G.

Železniški program za Slovenijo.

STALIŠČE SLOVENSKIH INŽENIRJEV.

Udruženje jugoslovenskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana je poslalo beograjski železniški konferenci sledečo izjavo:

Pri problemu naše Jadranske železnice, t. j. železniške zveze Slovenije z morjem gre za več vprašanj, o katerih je potrebna odločitev:

1. Predvsem gre za to, ali naj bo naša Jadranska zveza glavna proga ali pa lokalna šumska železnica?

Zastopamo stališče, da gre **samo za glavno progo**: le iz tega vidika je jasno, da mora biti ta proga tehnično neoporečno in velikopotezno zgrajena; vsaj tako, kakor je že obstoječa reška železnica, da bo mogla z uspehom tekmovati s progo proti Trstu in pritegniti nase ves slovenski, ev. tudi splošni tranzitni promet.

Ne smejo torej veljati za odločitev bodoče naše Jadranske zveze argumeti **lokalnega** značaja; za slednje imajo skrbeti lokalne, odnosno ozkotirne železnice, ali pa avtomobilske ceste, kar je najmoderneje.

2. Drugo važno vprašanje je, kje naj bo priključek na reško železnico? Ali v Brod-Moravicah ali v Srpskih Moravicah?

Povdarjamo, da je Brod-Moravice danes le mala postajica, ki leži v ozki dolini in plazovitem terenu, v vzponu od 16 pro mile, torej za priključek popolnoma neporabna. Preureditev te postajice, odnosno gradbe nove priključne postaje v tamošnjem, povsem neprikladnem terenu, je iz tehničnega, oziroma prometno obratnega stališča zelo težak problem, ker moramo na vsak način zahtevati, da imata obe progi pri priključku skupno postajo, ne pa vsaka proga svojo. Gradnja take postaje v Brod Moravicah pri tamošnjih prilikah in take, ki bo odgovarjala gornjim zahtevam, bi stala ogromne stroške.

Vsemu temu se izognemo, ako se priključimo v Srpskih Moravicah, kjer že postoji velika, moderna postaja, opremljena z vsemi trebnimi tirnimi, obratnimi, varstvenimi in signalnimi napravami.

Smo torej proti takozv. Musilovemu projektu, t. j. progi, ki veže Kočevje z Brod Moravicami in to iz razloga, ker so vsi argumenti, ki govore proti tej zveza pretehtni, kar je že dovolj jasno dokazano po železniških strokovnjakih, geologih, odnosno po direkciji za gradbo novih železnic v Beogradu.

Ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovanskih inženerjev i arhitektov zastopa sledeči železniški načrt:

I. Za I. etapo:

1. **Gradnjo železnic:**

a) **Kočevje** in istočasno **Črnomelj** preko **Lukovdola** na **Srpske Moravice.**
b) **Rogatec in Golubovac na Krapino.**
c) **Št. Janž—Sevnica.**
d) Drugi tir proge **Zidanimost—Zagreb—Beograd—Niš.**
e) Pregradnja dolenjskih železnic v glavne proge.

II. Za II. etapo:

1. Gradnjo železnic:

a) **Novo mesto—Brežice** in podaljšanje do Pragerskega, odn. do Kočevja.
b) **Zveza Kamniške železnice s Savinjsko železnico.**

* * *

Raznih mišljenj, iznešenih v različnih konkurenčnih študijah, ne smatramo merodajnim za določitev bodočega železniškega programa za Slovenijo; zastopamo načelo, da **moramo določiti naš program sami.**

Kar se tiče drugih jadranskih železnic, prepuščamo odločitev dotičnim interesentom; zastopamo pa stališče, da se jih izgradi kot glavne proge, s čim manjšimi vzponi, po načelih in izkušnjah sedanje moderne železniške tehnike.

* * *

Glede **Župnekove** proge izjavljamo, da ogranek Črnomelj—Štalcarji ni upravičljiv; proga Kočevje—Čabar—Delnice pa leži preblizu državne meje in teče od Čabra do Gerovega po slabem razdrtem in plazovitem terenu. Kot lokalka pa bi mogla vsekakor prihajati v poštev radi eksploatacije bogatih dolin.

JUBILEJ KMETIJSKE ŠOLE NA GRMU.

»Narodni Dnevnik« je pred kratkim objavil nekaj zanimivih poglavij iz zgodovine našega kmetijskega šolstva. In prav je to, ker ne bi bilo prav, če bi se skoraj nič ne spomnili štirideset letnice, ki jo je 21. novembra praznovala kmetijska šola na Grmu. Kot naslednica nekdanje deželne vinorejske in sladjerejske šole na Slapu, ki se je po 13-letnem delovanju l. 1886 preselila na Grm, je grmska šola najstarejša kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom. Njen jubilej je jubilej dela, ki ima za kmetijsko prosveto v naši deželi največ zaslug.

Od ustanovitve na Grmu do danes je ta šola z internatom odgojila nad 500 kmetskih mladeničev. Mnogi naši najboljši kmetski možje, ki delujejo danes kot vzgledni, napredni kmetski gospodarji in tudi v javnem življenju veljajo kot odlični delavci, so izšli iz grmske šole. Jubilejnega slavja so se bivši gojenci udeležili v zelo častnem številu, zastopani so bili tudi najstarejši letniki, med njimi je bil celo eden, ki se je pred 40. leti obenem s šolo selil s Slapa na Grm.

Vsa slavnost se je izvršila tako lepo, zanosno in prisrčno, da jo bodo vsi udeleženci ohranili v najboljšem spominu. Prva pot jih je vodila na grob, kjer so se s hvaležno zvestobo poklonili prvemu organizatorju in ravnatelju grmske šole **Rihardu Dolencu.** V stari graščini na Grmu, živahno z zelenjem ovenčani, je ta dan taborila ideja kmetijskega napredka, in vsa slavnost je pričala, kako zaslužno delo za povzdigo našega kmetijstva je grmska šola že izpolnila in kako važno prosvetno nalogo ima vršiti baš v teh težkih časih, ki jih sedaj preživlja naše kmetijstvo. Navdušenega priznanja je bil deležen kmet. svetnik **V. Rohrmann,** ki je preko 30 let vestno in neumorno deloval na grmskem zavodu kot učitelj in ravnatelj. Da zavod tudi danes, ko nad njim tako muhasto in neusmiljeno vedri in oblači sv. Birokracij, kaže krepko razvojno tendenco, da zvesto nadaljuje svojo lepo tradicijo in se je našim kmetovalcem priljubil posebno v zadnjih letih, za to moramo iskreno častitati zlasti njegovemu sedanjemu ravnatelju g. kmet. svetniku **B. Skalickemu.**

Marsikdo niti ne sluti, s koliko težavami se morajo danes boriti kmetijske šole, ki jih tako objestno gloda umetno vseljeni črv birokratizma. Grmskemu zavodu v povojnih letih vedno bolj primanjkujejo najpotrebnejši krediti za režijo šolskega gospodarstva, za nabavo modernih učil in strokovnih knjig, učiteljstvu, ki je po ves dan zaposleno, so reducirane skoraj vse že itak skromne »beneficije« in za stanovanjsko hišo ki je nameščencem zavoda nujno potrebna, še vedno »nema budžetske mogučnosti«. Na ta način utegne miniti požrtovalnost in idealizem tudi tiste, ki imajo največjo voljo in čut dolžnosti, da se zavod vzdrži na višini, kakor mu veleva korist domovine.

Poleg drugih častnih gostov, zaslužnih za grmski zavod, in številnih odličnih zastopnikov oblasti in kmetijskih ustanov se je udeležil proslave tudi naš minister g. **I. Pucelj,** kateremu zlasti želimo, da bi ostal minister kmetijstva tudi tedaj, ko bodo delili denar iz novega državnega proračuna. Z g. ministrom je prišel iz njegovega resora tudi načelnik za kmetijsko šolstvo vseuč. prof. **Rittig,** ki se je lahko na lastne oči prepričal, da je grmska šola zares življenjska potreba slovenskega kmetskega stanu, ki postaja vedno bolj zaveden.

Ob jubileju kmetijske šole na Grmu kličemo vsem, ki se jih tiče: poskrbite in ji o pravem času dajte, kar mora imeti, da bo mogla krepko živeti, se še bolj razmahniti v delu in vedno biti v največjo korist domovini!

—i—

Kratke vesti.

Sovjetska vlada je izdala naredbo, po kateri so avtonomne sovjetske vlade upravičene, da vrnejo prejšnjim hišnim lastnikom njih hiše. Poljska vlada je vsled tega že pričela pogajanja s sovjetsko vlado zaradi bivših hiš poljskih državljanov.

Japonska vlada je izjavila, da se ne udeleži razorožitvene konference, če na njej nebo zastopana tudi Rusija.

Norveški komunisti so sklenili združitev z norveško socialno demokratično stranko.

Republika Chile je odstopila pokrajino Tacno-Arico Boliviji in jej omogočila s tem dohod do morja. Bolovija pa ne sme zgraditi v Tacni Arici nobenih utrdb in mora biti vsa pokrajina popolnoma demilitarizirana.

Nemška vlada pred krizo? Vsled govora poslanca ljudske stranke dr. Scholza so izjavili socialni demokrati, da se ne smatrajo več dolžnim podpirati nemške vlade, ki je s tem v nevarnosti, da izgubi v parlamentu večino.

Turška vlada namerava mesto arabščine uvesti latinico.

V **španskem Maroku** je izbruhnila znova vstaja in so vstaši zavzeli mesto Tazerut.

Na Finskem je poverjena sestava nove vlade socialistu Tanerju.

Ch. Lucieto: 6

Spomini francoskega vojnega detektiva.

To znači, da bo do časa, ko se začnejo dnevi krajšati v začetku jeseni, potopljenih približno **1,000.000 ton** vsak mesec.

Tedaj na morju ne bo več niti ene ladje. Transporti živil za Anglijo in angleških čet so že resno ogroženi in prehrana armad na fronti je v nevarnosti.

Za civilno prebivalstvo imajo hrane samo še za 6 tednov ali največ za 2 meseca.

Razgovarjal sem se o nevarnosti položaja z ministrskim predsednikom in ostalimi člani vlade in naglašati moram, da je treba nemudoma odposlati v angleško vodovje vse torpedne rušilce in vojne ladje, ki se dajo uporabljati proti podmornikom.

Dneve, ki jih preživljamo, smatram za najbolj kritične v vojni in za najnevarnejše, ki so mogli priti za zaveznike.

Ne morem dovolj povdariti naraščujoče nevarnosti položaja: če pošljete 30 ali še več torpednih rušilcev in sicer takoj in razen tega ob istem druge vojne ladje enake vrste, se bo lahko odločno nastopilo.

Niti trenutka ne smete izgubiti!

Podpisal: Page.«

Ti dve listini, o kojih istinitosti, kar ponavljam, ni nikakega dvoma, zadostujeta, da se dožene, kdo je v onem času obvladoval morja. V resnici so bili Nemci na višku položaja in kot sem rekel že zgoraj, so bili na tem, da zmagajo.

To je popolnoma resnično, kajti ameriški admiral William Sowden Sims, glavni poveljnik ameriškega brodovja je preplašen radi spremembe položaja nekaj dni pozneje tudi brzojavil v Washington:

»Položaj, ki ga je upostavila podmorska vojna sovražnikova, ni samo resen, temveč naravnost kritičen. Glavno dejstvo, ki ga ne morem skrivati, je, da nimamo več uspehov, z drugimi besedami: **vojna ki jo vodi sovražnik, je na tem, da uspe.**

Sedanji položaj je izredno težak. Ako bi v zadostnem številu vrgli na tehtnico ameriške pomorske sile v tem kritičnem trenutku, bi bil brezdvomno uspeh zagotovljen.

Da se izrazim na kratko: po mojem mnenju **v tem trenutku izgubljamo vojno.**

Podpisal: Sims.«

Težko je točneje izraziti svoje mnenje in priznati je treba, da je izjava, ki prihaja od tako kvalificiranega mornarja, kot je admiral Sims, vsekakor vredna, da se upošteva.

V resnici ni več vedelo angleško brodovje, kakor tudi naše ne, na katero stran naj se obrne. Nič ni pomagalo, da so veliko brodovje, znamenita eskadra križark in celo eskadrilje torpednih rušilcev jurile sem ter tja, do tega niso prišle, da bi uničile podmorsko grožnjo.

Še nevarnejše pa je bilo, da so podmorniki prav posebno uspešno uničevali cisternske ladje. Tako je britanski admiralat imel velike težave, da je dobavljal svojemu brodovju mazut.*

In znova pustim govoriti admirala Simsa, ki je brzojavil v Washington dva meseca pozneje, točno 29. junija:

»Z ozirom na to, da postaja tekoče kurivo vedno redkejše, sem moral ravnokar dati povelje, da se zmanjša hitrost ladji za dve petini, izvzemši v slučaju neobhodne potrebe.«

In pristavil je kot post-scriptum:**

»To znači enostavno, da je Nemčija na tem, da zmaga v vojni!«

In vendar ni zmagala!

Zmagala ni, ker so se našli nekateri energični možje, ki so z naravnost čudežnimi junaškimi čini, katere so ponavljali vsak dan, odstranili strašno nevarnost, ki je grozila zavezniški stvari.

In zgodovino teh mož hočem napisati, kajti ni je lepše zgodovine.

Naj mi bo dovoljeno, da omenim tukaj ime največjega junaka med njimi, njih šefa, kapetana vojnega broda, Gordona Campbella.

To kar so naši občudovanja vredni junaki bili pričeli pri Verdunu, je Gordon Campbell s svojimi možmi dokončal na morju.

Brez njih bi bili zavezniki vojno izgubili, kajti ne bi bili imeli niti živeža niti streljiva; in to je treba povedati!

S praznim želodcem se nihče ne bojuje!

In nihče se ne bojuje, če nima streljiva!

Junija 1917 pa smo bili na tem, da nam zmanjka vsega!

Opisati hočem junaške čine, ki so spremenili položaj.

* Mazut je vrsta petroleja za kurjenje kotlov. (Op prev.)

** Dodatek. (Op. prev.)

Dnevne vesti.

NAŠA NOTRANJA POLITIKA.

— Prosimo Vas, gospod minister, da pomagate našemu društvu za varstvo živali.

— Zelo rad! Še danes bom ukazal svojim policajem, da ne postopajo z živalmi tako, kakor z ljudmi. (»Politika«.)

NAŠA ZUNANJA POLITIKA.

Petnajst dni pred podpisom italijansko-albanskega dogovora je obvestil dr. Ninčić našega poslanika v Tirani Boška Jevtića, da se po njegovih informacijah pripravlja nekaj med Italijo in Albanijo. Jevtić je odgovoril, da se nič ne pripravlja, ker da je Ahmed Zogu naš iskren prijatelj.

Kako zaslepljen je bil g. Jevtić kaže tudi ta dogodek. Pred kratkim je naš konzul v Albaniji opominjal Jevtića, da naj ne bo intimen z albanskim notranjim ministrom, ker je ta italofil. Jevtić je tedaj odgovoril: »To je kleveta! Ta človek je naš prijatelj, ker je prijatelj Ahmed bega. Sicer pa je najboljši dokaz, da je v resnici naš prijatelj to, da ima red sv. Save in zato nima nihče sumničiti njegovo iskreno prijateljstvo do nas.«

Ni čuda, če je pri tako slabi informiranosti naših »diplomatov« in pri takšni naivnosti, da naj je red sv. Save dokaz iskreno prijateljskega razpoloženja do nas, naša stvar v Albaniji popolnoma propadla.

PROTESTNI SHOD OBRTNIKOV.

Včeraj ob pol 10. uri dopoldne se je vršil protestni shod obrtnikov proti šušmarstvu, radi katerega trpi naša obrt. Shod je sklicala Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani in se ga je udeležilo prav lepo število obrtnikov. Shoda so se udeležili med drugimi tudi zastopnik mestne obrtne oblasti g. Čehun, zastopniki Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Zveze trgovskih gremijev ter obrtnikov mariborske oblasti.

Shod je otvoril predsednik Zveze obrtnih zadrug g. Franchetti, ki je uvodoma očrtal težek položaj, v katerem se nahaja naš obrtnik spričo ogromnih davkov, socialnih dajatev in draginje. Najhujše pa, kar tare obrtnika, je konkurenca šušmarjev. Tozadevne prošnje na okrajna glavarstva in obrtne oblasti, da nastopi proti šušmarstvu, so našle gluha ušesa.

Prav mogočno je šušmarstvo razvito v mariborski oblasti, še bolj pa na Hrvatskem, dočim na jugu države šušmastva sploh ni, »ker so doli obrtniki večinoma vsi sami šušmarji«.

Predsednik nato obžaluje, da je veliki župan ljubljanske oblasti odklonil sprejem deputacije, ki bi obstojala iz načelnikov vseh zadrug in ki bi mu izročila spomenico o šušmarstvu.

Naslednji govornik dr. Pretnar, kot oficielni zastopnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, navaja, da je Zbornica podvzela v tem vprašanju že mnogo akcij.

Obrtnik je v državi steber miru, reda in dela. Ko je šel preko naših krajev val komunizma, se je vrnil kmet k plugu, obrtnik pa v svojo delavnico. Onadva nista bila pristopna za demagoška gesla. Obrtnik je bil med rešitelji države, ki mu to sedaj tako slabo vrača.

Imamo sicer neki obrtni red, s katerim se kontrolira obrtnikovo delo, ta obrtni red pa obstoji samo na papirju in se v praksi ne izvaja. Ako pa se ustvari enoten obrtni red za vso državo, potem bodo slovenski obrtniki na slabšem, ker v Srbiji se šušmarstvo še tolerira.

Politika srednjega stanu je edina mogoča politika v naši državi. Je že res, da je naša država agrarna, toda če ne bi bilo obrti, kam bi šli naši kmečki sinovi, za katere ni prostora doma?

Povdariti je treba zahtevo, da naj se vsaj ta obrtni zakon, ki ga imamo sedaj, izvaja konsekventno. Po starem avstrijskem obrtnem zakonu ne smejo kaznilnice sprejemati obrtnih naročb od privatnih strank. To naj se izvaja tudi sedaj. Isto se mora zahtevati tudi od raznih humanitarnih zavodov.

G. Kavčič kot zastopnik Zveze trgovskih gremijev izjavlja, da trpe tudi trgovci radi šušmarstva, ki jim škoduje ravno tako, kakor obrtnikom. Tu je potreben skupen nastop trgovcev in obrtnikov, da onemogočijo šušmarstvo.

Manj simpatično kakor omenjeno izjavo pa so zborovalci sprejeli zahtevo g. Kavčiča, da naj vlada odobri po njegovem mnenju pravilno izvršene volitve v zbornico. Tem besedam govornika je pritrjeval le del navzočih, dočim je bila večina popolnoma pasivna.

Končno je g. Kavčič sporočil pozdrave Zveze trgovskih gremijev.

Zastopnik obrtnikov mariborske oblasti g. Rebek naglaša, da ni bilo še nikdar toliko ovir obrtniškemu stanu kakor pa danes. Okrog vsake večje železniške postaje se nahajajo železniške delavnice, ki izvrše vsako delo za 50% dražje, kakor pa bi ga to izvršili poklicni obrtniki. In v teh delavnicah se nahajajo celo vajenci.

Državno računovodstvo oddaja pri javnih licitacijah razpisana dela večinoma tujim obrtnikom. Ako se hoče naš obrtnik udeležiti licitacije mora plačati ogromne takse in založiti kavcijo. Tako se je zgodilo, da so se vsa obrtniška dela pri gradbi novega parlamenta oddala večinoma tujcem. Sedaj nameravajo v Beogradu sezidati obrtni dom za vsoto 50 milijonov dinarjev. Slovenci bodo mogli to stavbo seveda le občudovati in nič drugega.

Govornik navaja dokaj drastičnih primerov zapostavljanja obrtnikov, ki so na zborovalce zelo učinkovali.

Tajnik Zveze obrtnih zadrug g. Kaiser poda nekaj statističnih podatkov, ki nazorno kažejo silen porast šušmarstva v vseh obrtniških strokah v Sloveniji. Tako je v ljubljanski oblasti 590 šušmarjev v krojaški stroki, 770 v čevljarski, 150 v stavbeni, 32 v slikarski, 31 v kovinski, 40 v mesarski, 75 v prevozniški, 24 v urarski, 3 v sodavičarski, 6 v elektrotehniški, 1 v pekovski, 8 v knjigoveški, 20 v zobotehniški, 80 v tesarski, 30 v brivski, 500 v mizarski in 25 šušmarjev v kamnoseški stroki. Povrh tega so razne kolektivne zadruge prijavile še 527 šušmarjev. V celoti je v Sloveniji 2907 šušmarjev. Obrtne zadruge so vložile 1041 ovadb proti šušmarjem, od katerih pa je bilo le 132 kaznovanih. Večina teh ovadb pa je romala ad acta.

Dalje je govornik navajal, da občutno konkurirajo obrtnikom številne državne delavnice, vzgojevalni zavodi itd. Skoro vsa industrijska podjetja, med njimi zlasti TPD, pa izvršujejo vsa obrtniška dela pri svojih obratih v lastni režiji.

Nato je prečital g. Kaiser odlomek iz spomenice, ki so jo obrtniki nameravali izročiti velikemu županu.

G. Rebek je izjavil popolno solidarnost obrtnikov mariborske oblasti z obrtniki ljubljanske oblasti.

Predsednik g. Franchetti je še pozval navzoče na prijateljski sestanek, ki se je vršil popoldne v restavraciji» Ljubljanski dvor«.

— **»Uradni list«** št. 111. z dne 4. decembra 1926 priobčuje pravilnik za izvrševanje zakona o valorizaciji bilančne vrednosti investicij pri družbah, zavezanih javnemu polaganju računov z dne 7. avgusta 1926.

— **Razpis stalnih učiteljskih služb.** Na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti je razpisanih večje število stalnih učiteljskih služb. Prošnje je vložiti najkasneje do dne 20. decembra 1926. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 111., z dne 4. decembra 1926.

— **Razpisana zdravniška služba.** Zastop zdravstvenega okrožja v Novem mestu razpisuje sekundarijsko službo v ženski javni bolnici v Novem mestu. Prosilci, dosluženi staži sti, naj vlože pravilno opremljene prošnje do dne 31. decembra 1926 pri omenjenemu zdravstvenemu zastopu. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 111., z dne 4. dec. 1926.

— **Za rezervne oficirje.** Opozarjajo se rezervni oficirji, ki vlagajo potom pristojnih komandantov vojnih okrugov prošnje za povišanje v višji čin, da naj opremljajo te prošnje s sledečimi listinami: Potrdilo, da v zadnjih dveh letih ni bil sodnijsko kaznovan, da ni v sodni preiskavi, da je neoporečnega obnašanja in da ne pripada nobeni protidržavni politični stranki ali organaziciji ter potrdila o sedanji zaposlitvi. Ti podatki se zahtevajo od vsakega na podlagi člena 84. zakona o ustroju vojske in mornarice.

— **Uniformiranje davčnih organov.** Finančni minister je odredil, da imajo nositi davčni uradniki vedno, kadar vrše službo izven pisarne, uniformo.

— **Sodelovanje gledaliških igralcev pri društvenih prireditvah.** Mestni odbor »Udruženja glumaca« v Beogradu je sklenil, da morajo člani udruženja odslej, ako hočejo sodelovati pri kaki društveni zabavi z umetniškim in koncertnim programom zaprositi popreje za dovoljenje odbor, ki se bo potrudil, da se zasigura igralcem primeren honorar.

— **Izseljevanje iz Dalmacije.** Dočim se je izselilo lansko leto v prvem polletju iz Dalmacije samo preko Splita 1400 oseb, se je izselilo v letošnjem prvem polletju preko iste luke samo 305 oseb, kar je vsekakor ugoden pojav.

— **Petdesetletnica mednarodne družbe za spalne vozove.** Iz Bruxelles-a poročajo: Mednarodna družba za spalne vozove je praznovala te dni svojo petdesetletnico. Pri tej priliki je sprejel upravni svet belgijski kralj.

— **Socialističen ženski kongres.** Te dni se je vršil v Bruxelles-u mednaroden socialističen ženski kongres. No kongresu je bil sprejet načrt za ustanovitev mednarodnega komiteja.

— **Afera dr. Ahrer** vzbuja v Avstriji vedno več prahu. V glavnem očitajo bivšemu finančnemu ministru, da je omogočil borznemu špekulantu Joselu, oziroma njegovim švicarskim zaplečnikom proti nagradi 500.000 dolarjev mahinacije, vsled katerih je utrpela avstrijska pošt. hranilnica okrog 1 in pol bilijona avstrijskih kron škode, nakar jo je popihal v Ameriko. Ahrer se bo moral zagovarjati radi tega pred sodiščem ter mu je vročil avstrijski poslanik v Newyorku poziv, da naj se vrne domov. Če tega ne bo storil, se izda zoper njega tiralica. Domneva se, da je zagrešil Ahrer še več drugih nekorektnosti.

— **Ekskurzija beograjskih dijakov v Italijo.** Slušatelji geologije na beograjski filozofski fakulteti nameravajo prirediti prihodnje leto za časa velikih počitnic ekskurzijo v Italijo. Ogledati si hočejo Vezuv.

— **Eksplozijska nesreča v Trzinu.** V torek zvečer so kuhali pri Sršenovih v Trzinu mast za parkete. Pri tem se je približal 16 letni posestnikov sin z lučjo bencinu. Ker je prišel preblizu, je bencin eksplodiral. Pri tem sta dobila mati Terezija in sin Miha težke, oče Miha pa lažje opekline. Vse tri ranjence so prepeljali z rešilnim avtomobilom v državno bolnico v Ljubljani, kjer je 58 letna Terezija Sršen poškodbam podlegla. Bila je po obrazu tako opečena, da je ni bilo mogoče spoznati, tudi roke je imela deloma opečene do kosti ter je viselo meso v cunjah od njih.

— **Orožnik — štirikraten morilec.** V Skoplju je izvršil te dni 18 letni orožniški kaplar Blagoje Stanković v zverinski ljubosumnosti kar štiri umore. Imel je že dalje časa razmerje z Deno Nikolićevo, domišljeval pa si je, da mu »hodita v zelje« trgovec Miloš Todorović in sin hišnega posestnika Boris, kar pa ni bilo res. V soboto zvečer je spremil Stanković Denino mater, ki se je odpeljala z vlakom, na kolodvor, nakar se je vrnil k svoji nevesti. Ker je našel pri njej svoja dva dozdevna konkurenta, je pozneje ustrelil Deno, Todorovića, Borisa in po naključju tudi Todorovićevo hčerko, nakar se je podal mirno v vojašnico. Zločin je bil razkrit šele prihodnji dan. Stankovića so izdali najdeni projektili.

— **Bratovska ljubezen...** Poročena brata Cvetan in Andrija Nikolić v Skoplju sta stanovala pod skupno streho. Med svakinjama je prišlo vsak hip do prepirov in pretepov. Vsled tega je stavil predvčerajšnjim Cvetan svojo svakinjo na odgovor. Pri tem je prišlo med njima do srditega prepira, ki je končal s tem, da je Cvetan ženo svojega brata na žive in mrtve naklestil. Ko je čul Andrija bolestne krike svoje žene, ji je prišel na pomoč. V trenutku se je razvil med bratoma na licu mesta pravcati dvoboj na bodala in kmalu sta ležala oba brata v mlaki krvi na tleh. Cvetan je bil takoj mrtev, Andrija leži v agoniji v bolnici.

— **Drzen vlom v trgovino juvelirja.** V trgovino draguljarja Gaze Hartensteina v Senti je bil izvršen te dni drzen vlom. Doslej neznan lopov je izpodkopal z dvoriščne strani zid, vdrl v trgovino ter odnesel za 250.000 Din dragocenosti. Sumi se, da je izvršil dejanje mlad možakar, ki je izbiral dan poprej dolgo časa ure, ne da bi bil kaj kupil. Policija ga zasleduje.

— **Aretacija »duha«.** Iz Ancone poročajo: Te dni se je pripetil v vasi Morro d'Alba fantastičen dogodek. Že dalje časa je strašila v temnih nočeh po vasi v belo rjuho zavita prikazen. Lahkoverni ljudje so bili vedno bolj prestrašeni, tako da si končno ni upal zlepa kdo v temni noči iz hiše. Za stvar je izvedela tudi oblast, ki je naročila karabinjerjem, da naj stvar preiščejo ter »duha«, če ga srečajo, aretirajo. Pihodnjo noč, ko je bilo temno kot v rogu in je žvižgal hud vihar okrog hiš, so pričakali karabinjerji »duha« za grmom. Ko je pristopical okoli polnoči gravitetično mimo, s skočili karabinjerji iz svojega skrivališča in zgodilo se je čudo. Dočim je zbežal doslej še vsakdo pred njim, je zbežal pred orožniki on. Tekel je čim najhitreje so ga nesle noge, skakal čez ograje, jarke itd., dokler se ni končno izpodtaknil ter obležal z zvito nogo v precej globoki grapi. Tedaj so ga karabinjerji dohiteli, aretirali ter mu strgali rjuho s telesa. Na svoje veliko začudenje so ugledali pred seboj — žensko. Gnali so jo na poveljstvo. Tam pa jih je čakalo še večje presenečenje. Ko so namreč žensko natančnejše preiskali, so ugotovili, da je — moški. Sprva je navedel po vrsti par izmišljenih imen, končno pa je priznal, da je Nazzareno Ragni, ki je leta 1917 dezertiral, o katerem se je pa splošno mislilo, da je padel na bojišču in ki je živel, vsaj v zadnjem času pri svoji ženi — vdovi v vasi. Trije karabinjerji so ga spremili nemudoma k njegovi ženi. Ker žena ni vedela, da je mož že vse priznal, je spočetka prisegala, da ga ne pozna, končno je morala priznati tudi ona. Nato so podvzeli karabinjerji hišno preiskavo. Pri tej priliki so našli v dezerterjevi hiši vso vojaško opremo z vojaško puško vred, vrhu tega pa še nekaj drugega orožja. Ko končani hišni preiskavi so odvedli njega, pa tudi njegovo ženico v zapor.

— **Zlobna oporoka.** Kanadski milijonar Chales Miler, ki je te dni umrl, je zapustil originalno oporoko. V tej oporoki je zapustil torontskim metodistom, ki so strastni propagatorji prohibicije 750.000 dolarjev v delnicah neke velike pivovarne, katere predsednik je bil pokojni bogataš. Metodisti so sedaj v veliki zadregi. Če sprejmejo 750.000 dolarjev, bi se reklo, da so zatajili svoj antialkoholni program, če pa odklonijo zapuščino, izgube zopet vsoto denarja, ki se je tako lahko ne pridobi.

— **Charlie Chaplin — brutalen zakonski mož.** Iz Newyorka poročajo: Mlada soproga znanega filmskega »stara« Charlie Chaplina je vložila tožbo na razporoko. Podrobnosti že niso znane, ve se edino to, da motivira Chaplinova soproga, ki je poročena s filmsko »zvezdo« šele dve leti, svojo tožbo s tem, da postopa njen mož ž njo brutalno. Med drugim je razžalil njena dobra prijatelja, barona in baronico de Presurt, ko sta bila v njegovi hiši gosta, tako, da sta odšla. Chaplin replicira na to, da je samo protestiral, da bi se v njegovi hiši do dveh zjutraj popivalo. Gospa Chaplin zahteva odpravnino v znesku dveh milijonov dolarjev.

— **Kratki ženski rokavi in kratka krila** so bila te dni predmet resne debate v poljskem parlamentu. Debato je izzvala interpelacija nekega poslanca na ministra prosvete. Poslanec je trdil, da ima moderna moda v šolah strahovite posledice. Študentje ogledujejo med predavanji kolena svojih koleginj ter se iritirajo, kar škoduje zdravju. V imenu prosvetnega ministra je odgovoril ministrski predsednik Bartel, ki je izjavil, da so kratki ženski rokavi in kratka ženska krila stvar mode in takta učiteljic, šolskih ravnateljev in nadzornikov, ki naj se brigajo zato, da šole ne bodo kraji erotičnih ekscitarij, da pa bi se dala stvar težko urediti potom ministerialnih naredb. Če bi hoteli urediti vse življenje z ministerialnimi naredbami, bi bilo to nemogoče in brezplodno delo. — Kratki rokavi in kratka krila so torej stvar takta, od strani poljske vlade jim ne preti nevarnost, da bi se morala podaljšati in poljske študentke so lahko popolnoma mirne.

— **Mesto zdravil strup zoper podgane.** Franc Letay, višji železniški uradnik si je dal te dni želodec rentgenizirati. V to svrho je dobil pri okrajni bolniški blagajni v Budimpešti recept, na podlagi katerega mu je imel izročiti lekarnar sredstvo, ki ga je treba pred rentgeniziranjem zavžiti. Ko je prišel Letay od rentgeniziranja domov, se je zgrudil ter umrl med strašnimi krči. Obdukcija je ugotovila, da je bil primešan medikamentu mesto baria sulfuric-a — barium sulfuratum, ki se vporablja kot strup za podgane. Preiskava še ni ugotovila, če je dobil strup pomotoma na podlagi recepta ?n, ali pa kdo izmed šesterih ostalih pacijentov, ki so čakali ž njim vred na rentgeniziranje, pri čemur je bil ovojček mogoče zamenjan.

— **Društveni sestanek »Sveto Vojsko«** se vrši v četrtek dne 9. t. m. ob 20. uri v klavirski sobi moškega učiteljišča (Resljeva cesta) s sledečim sporedom: Deklamacija: Za čašo vinca rujnega... — A. Rus; O temeljnih nalogah protialkoholne akcije (predavanje). — J. Lindič; Vpliv dramatskega dela na treznostni pokret. — M. Kunčič. Debata oz. razgovor. Točno! Vabljeni vsi, ki se zanimate za najbolj pereče socijalno vprašanje —alkoholizem! (117)

— **Trgovcem, industrijcem in potnikom v Pariz.** V Parizu je osnoval Franc Mikolič, sin našega uglednega trgovca iz Sodražice, pisarno, ki bo skrbela za trgovske in kulturne stike med Francijo in našo državo, zlasti s njenim slovenskim delom. (Agence Commerciale Franco-Yougoslave, 130, rue Ordener, Paris XVIII.) Doslej o kakih stikih s Slovenijo skoro da ni bilo govora, dasi bi nam lahko bili v veliko korist. Na ta način bomo obenem vršili tudi najuspešnejšo propagando, ki nam je v tujini zelo potrebna. — Sredi decembra pride gospod Mikolič po trgovskih opravkih v Jugoslavijo, na kar že sedaj opozarjamo. Naknadno obvestimo naše čitatelje, kdaj in kje bo takrat na razpolago vsem, ki se zanimajo za eksport in import, ali ki bi želeli kakršnihkoli pojasnil. Začasno naslavljajte vsa tozadevna pisma na Franc Mikolič, hotel Union, Ljubljana. (118)

Ljubljana.

l— **Klub esperantistov v Ljubljani** priredi v soboto dne 11. decembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma v proslavo rojstnega dne dr. Zamenhofa, autorja esperantskega jezika velik »Zamenhofov večer«. Na programu je govor o dr. Zamenhofu, esp. deklamacije, petje in velik ples. Pevske točke izvajata iz prijaznosti priznana člana naše opere ga. Vil. ma Thierry-Kavčnikova in g. Svetozar Banovec. Oba spremlja g. kapelnik Anton Neffat. Pri prireditvi svira orkester »Sloge«. Začetek ob 20. uri. Vstopnina Din 10.—.

l— **Iz mestna ženska podružnica »Družbe** sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani vabi vse p. n. odbornice k seji, katera se vrši 10. t. m. (v petek) ob pol 4. uri popoldne v C. M. pisarni.

l— **Akademska društvo »Treznost«.** Redni sestanek se vrši na univerzi, v petek, 10. XII. ob pol 15. uri (balkonska dvorana), tovariši-bratje, udeležite se važnega in zanimivega predavanja po dr. Milan Kostiču: Nov projekt kazenskega prava in boj proti alkoholu. — Tajništvo »Treznosti«. (116)

— **Umrl je v Ljubljani** g. Josip Böhm, višji knjigovodja Kranjske hranilnice. Pokojnik je bil vzoren uradnik, dober kolega in koncilijanten značaj. Bodi mu lahka zemljica! — Pogreb se vrši danes ob pol 16. uri iz hiše žalosti Breg št. 18 na pokopališče k Sv. Križu.

l— **Smrtna kosa.** Včeraj ob 4. zjutraj je umrla po kratkem težkem trpljenju v državni bolnici žena posestnika in izvoščka Ana Pukelstein. Naj v miru počiva! — Pogreb se vrši danes ob pol 15. uri iz deželne bolnice.

Maribor.

m— **Simfonični koncert Glasbene Matice v Mariboru** se vrši dne 10. decembra pri Götzu. Na sporedu je Šesta simfonija Čajkovskega in Svendesenov karneval umetnikov. Cene so nenavadno nizke, tako da si vsak lahko privošči ta nenavaden muzikalni užitek.

m— **Stanovanjsko sodišče razpolaga s sledečimi stanovanji:** Slovenska ulica št. 10, pritličje, dvorišče, 2 sobi, kabinet, kuhinja in pritikline (stanovanje posestnika Ivana Koračiča); Cvetlična ulica št. 21-II., 1 soba, predsoba, kuhinja in pritikline (stanovanje Karola Juga); Orožnova ulica št. 1, pritličje, soba, kuhinja in pritikline (stanovanje Roze Hoffmann); Samostanska ulica št. 17, ena soba s štedilnikom (stanovanje Pavaleca); Koroška cesta 172, pritličje, ena soba, kuhinja in pritikline (stanovanje Leopolda Stürzerja); Tezno, Ptujska cesta 53, dvorišče, ena soba, kuhinja in pritikline (stanovanje Štefana Vaupotiča); Podbrežje, Zagata 3, podstrešje, dve sobi, kuhinja in pritikline (stanovanje Ivana Kapus-a); Košaki št. 344, obč. Lajteršberg, ena soba, kuhinja in pritikline od Mihaela Januscha-a; Ruše št. 57, ena soba, kuhinja in pritikline (stanovanje Štefana Crnenšeka).

IZJAVA.

Najlepše se zahvaljujem gospodu iz Kamnika, ki me je 5. decembra t. l. opozoril na govorico, češ da sem zapodil zvečer gdč. učiteljico Angelo Janša iz tukajšnje šole. Enako se zahvaljujem gdč. Angeli Janša, ki mi je 6. decembra t. l. pismeno potrdila, da ta govorica ne odgovarja resnici.

Imenovane gdč. nisem ne z dejanjem niti z besedo podil iz šole.

Jarše, 6. decembra 1926.

Ernest Šušteršič
šolski upravitelj v Jaršah.

Popolna razprodaja

tudi na obroke vseh predmetov, damske, moške in otročje konfekcije, dežnih plaščev, klobukov itd. se vrši pri tvrdki

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg štev. 5.

Le v prvem nadstropju. Vhod samo skozi vežo. Prodaja se pod nakupno ceno.

Gospodarstvo.

Peter Miović, St. Ilj:

RAZSTAVA SRBSKEGA POLJEDELSKEGA DRUŠTVA V BROGRADU.

V dneh od 12. do 16. novembra se je vršila v prostorih gori navedenega društva razstava sedjarstva, vrtnarstva in vinarstva. Razstava je nad vse pričakovanje lepo uspela.

Razstavljenih je bilo skupaj 8166 skupin in posameznih predmetov. Pri sadjarstvu so bila zastopana jabolka s 1142 skupinami, hruške s 332, kutnje s 164, orehi s 129, lešniki, kostanji itd. s 46 in grozdje s 118 skupinami.

Vrtnarstvo je bilo zastopano s 672 skupinami. Sadni izdelki, to so vino, jabolčnik, konjak, žganje, kompot, marmelada itd. pa s 565 skupinami.

Pregled nam daje dragocene podatke, v kolikor so zbrani o količini, ceni, proizvodnji in kraju proizvodnje. Da si predstavljamo važnost teh gospodarskih skupin za našo državo, moram navesti, da je v poslednjih petih letih, to je v l. 1921 do 1925 bilo povprečno 253.000 hektarjev posajenih s povprečno 78,000.000 sadnim drevesi na leto.

V to število je všteto sadje vseh vrst.

Povprečno letno število sadnega drevja znašalo je približno: sliv 56,000.000 dreves, jabolk 7,000.000 dreves, hrušk 3,500.000 dreves, orehov 1,700.000 dreves, smokev 700.000 dreves, oljk 3,500.000 dreves.

Kostanj ter vse ostalo drobno sadje obilno dopolnjuje gornje število. — To število sadnega drevja je razporejeno po oblastih takole: Na prvem mestu je glede jabolk mariborska oblast z okrog 1,500.000 drevesci, ljubljanska in zagrebška oblast imata vsaka po 500.000 dreves, osješka oblast s 400.000, šumadijska, užiška, sremska, tuzelska in podrinska po preko 200.000, primorsko-krajiška okrog 200.000, podunavska in moravska oblast s 100.000 drevesi. Ostale oblasti imajo manjše število jablan.

Pri slivah je na prvem mestu tuzlanska oblast z okrog 7,000.000 drevesi, na drugem šumadijska z okrog 5.000.000, na tretjem valjevska z orog 4,500.000, na četrtem podrinska z okrog 4,000.000, osiješka z okrog 3,000.000, vrbaska, moravska, podunavska, niška in kruševska z nekaj nad 2,000.000, raška in užiška z okrog 200.000 drevesi. Ostale oblasti imajo sorazmerno manj. Glede hrušk je na prvem mestu mariborska oblast, sledijo ji ljubljanska, osiješka, tuzelanska, šumadijska, podrinska, niška itd. Smokve, oljke in kostanj pripadajo primorskim oblastem in nekaj malega tudi južnim.

Največ kostanja je v zagrebški oblasti, na orehih pa je najbolj bogata mariborska, zagrebška, ljubljanska itd.

Ako primerjamo posamezne pokrajine med seboj z ozirom na skupno število sadnega drevja, pridemo do zaključka, da ima Srbija v starih in novih mejah okrog 40 milijonov sadnih dreves, to je približno polovico v vsej državi. Če se pa oziramo na to, da nimajo južni kraji niti blizu toliko sadnega drevja, kakor severni, potem je jasno, da je Srbija v starih mejah najmočnejša med vsemi pokrajinami in je naše prvo sadjarsko središče.

Po pokritju domače potrebe se je izvozilo iz naše države sadja v letu 1921 za 262,269.558 dinarjev, v letu 1922 za 254,609.338 Din, v letu 1923 za 445,115.717 Din, v letu 1924 za 238,484.779 Din in v letu 1925 za 167 milijonov 261.425 Din.

Ako dodamo k temu še izvoz pekmeza (marmelade) v vrednosti 21,286.249 Din, potem se dvigne gornja vsota na 1.388 milijonov 87.066 Din. Tu niso uračenjene manjše količine drugih sadnih izdelkov.

Vinogradov je bilo v tem času povprečno na leto 170.000 hektarjev in sicer z ameriškimi trtami okrog 130.000 in z domačimi trtami okrog 40.000 hektarjev. Povprečni letni pridelek vina znaša okrog štiri milijone hektolitrov. Skupna produkcija teh pet let znaša okrog 20,000.000 hl, izvoženega pa je bilo v tem času 160.000 hl vina v vrednosti 70 milijonov dinarjev, kar je naravnost porazno.

Razen tega je bilo izvoženega 8000 q grozdja v vrednosti okrog 4,000.000 Din.

To pomenja, da znaša skupna vrednost vinogradniškega izvoza okrog 74,000.000 Din in da je ostalo okrog 18 milijonov hektolitrov vina v državi, to je, da se je porabilo doma, oziroma, da je v kleteh.

Ako si predstavljamo te številke, potem šele razumemo, v kako veliki in nevarni vinogradniški krizi se nahaja naša država in kako preti nevarnost, da bodeta naša vinogradništvo in trgovina z vinom uničena.

Obstoj in bodočnost našega vinogradništva sta odvisna od vinskega izvoza, za katerega se premalo, ali boljše rečeno, nič ne dela. To leto je slaba trgatev to nekoliko paralelizirala, pri eni prihodnjih bogatih trgatev pa pride gotovo katastrofa. Tega se zavedajo vsi poznavalci naših razmer.

Sočivje je zavzemalo povprečno na leto okrog 80.000 ha. Ta površina raste z vsakim letom. V izvozni trgovini so najvažnejši fižol, krompir, čebula in gobe (kukmaki, champignons). V zadnjih petih letih je znašal izvoz čebule v vrednosti 15,736.943 Din, krompirja v vrednosti 59,600.943 Din, fižola v vrednosti 379,023.245 Din in gob v vrednosti 30,128.412 Din.

Kakor vidimo so sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo zelo važnega pomena za naše poljedelstvo in bi se mogli povzpeti do zavidne višine, ako bi tudi ostali merodajni faktorji poklanjali tem panogam isto pozornost kot jo zaslužijo.

Tozadevno predstavlja zelo uspešno sredstvo prirejanje sličnih razstav. Srbsko poljedelsko društvo se more postaviti z letos razstavljenim sadjem, grozdjem in sočivjem, kakor tudi z doseženim moralnim uspehom. Razstavo je posetilo preko osemtisoč obiskovalcev in sicer v znatnem številu poljedelci iz vseh krajev države ter mnogo tu in inozemskih trgovcev.

Ako se samo površno ozremo na kvaliteto razstavljenih predmetov, pridemo do spoznanja njihove nenavadne supremacije. Taki objekti krčijo sami sebi pot do tujih trgov.

Razstavljenim predmetom je bilo podeljeno 381 nagrad in to za sadje ter za sadne in sočivne izdelke 249 (tu je všteto tudi grozdje), za vino in žganje 32 in za sočivje 100. Skupna vsota nagrad znaša 55.000 Din, nagrade pa niso bile denarne, nego so obstojale iz raznih poljedelskih strojev, orodja ter poučnih poljedelskih knjig.

S to uspelo razstavo je omenjeno društvo vzbudilo zanimanje tako producentov, konzumentov in trgovcev, kakor tudi merodajnih faktorjev. Ta osrednja razstava je bila nujno potrebna in umestna po številnih uspehih razstav po raznih oblasteh in okrajih ter pomenja rezultat marljivega dolgoletnega dela.

Pri tej razstavi sem imel priliko slišati mnenje tujcev, zlasti trgovcev s sadjem v inozemstvu, ki so se divili našim pridelkom ter so takoj stopili v zvezo s producenti in sadnimi zadrugami, kar je zelo razveseljivo.

Srbsko poljedelsko društvo ima lepo tradicijo in uživa velik ugled ter zaupanje srbskih poljedelcev. Zato je želeti, da priredi vsako leto slično razstavo in to s še večjim sodelovanjem ostalih naših producentov iz naprednih krajev, zlasti pa iz Slovenije in Hrvatske.

Naglasiti je treba, da bi bila za take razstave in prireditve potrebna velika in intenzivna propaganda v tujini, ki bi se morala spoznati z odlično kvaliteto našega sadja in sočivja, kakor tudi stalnega grozdja, ki je vsekakor sposobno za eksport.

Tukaj bi morala prevzeti država inicijativo. Naši konzulati bi se morali resno angažirati za tozadevno propagando ter za posredovanje med inozemskimi trgovci in med našimi producenti.

OBRTNA BANKA KRALJEVINE SHS.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opozarja vse obrtnike, da se je 1. decembra t. l. začelo vpisovanje delnic Obrtne banke kraljevine SHS. Osnovna glavnica banke znaša 75 milijonov dinarjev, ki je porazdeljena na 375.000 delnic po 200 Din nominale vsaka. Za sedaj se vpiše samo polovica osnovne glavnice. Od te vpiše po zakonu država 40%, obrtniki 51%, 9% pa prijatelji obrtništva. — Država se je za svoj delež odpovedala udeležbi na dobičku in je banka po zakonu oproščena plačanja davkov in doklad, koje plačajo po svojih zaključnih računih družbe, zavezane javnemu polaganju računov. Banka je tudi oproščena vseh državnih in samoupravnih taks pri osnovanju in izdaji delnic.

Minister trgovine in industrije bo vsako leto na predlog upravnega odbora banke, po položaju na denarnem trgu določil, koliko sme biti obrestna mera Obrtne banke kr. SHS višja od obrestne mere Narodne banke kr. SHS. — Pri vpisu je vplačati 20% nominalne vrednosti vsake delnice ter pri vsaki delnici 5 Din za kritje stroškov. Ostali znesek je plačati v enakih mesečnih obrokih do konca marca 1929. Tri delnice dajo na glavni skupščini pravico na 1 glas, a nikdo ne more imeti več kot 25 glasov.

Vpisovanje se zaključi 15. januarja 1927.

Za Slovenijo se vpisuje pri Ljubljanski kreditni banki in njenih podružnicah, pri gospodarsko zadružni banki in njenih podružnicah, pri podružnici Narodne banke kr. SHS v Ljubljani in Mariboru, ter pri Obrtni banki v Ljubljani. — Kdor ne more osebno k banki, naj prosi eno imenovanih bank, odnosno podružnic, da se mu pošlje obrazec za pismeno izjavo.

× **Zavarovanje proti požaru.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje na dan 10. januarja 1927 ofertalno licitacijo za zavarovanje proti požaru materijala, oziroma inventarja v materijalnem skladišču in delavnici Maribor kor. kol. ter stavb imenovanih edinic v skupni proračunski vrednosti ca 93,000.000 Din. — Splošni in specijalni pogoji ter seznami materijala in stavb so interesentom na vpogled pri ekonomskem odelenju direkcije, državnih železnic v Ljubljani, oziroma se dobe istotam proti plačilu takse 70 dinarjev.

BORZE.

Curih, dne 8. decembra. Beograd 9.14, Newyork 518.375, London 25.135, Pariz 19.90, Milan 22.10, Praga 15.35, Berlin 123.25, Dunaj 73.10, Bukarešta 2.6925, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007260.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek, 9. decembra: »Dr. Knock ali Triumf medicine«. Red D.
Petek, 10. decembra: zaprto.
Sobota, 11. decembra: »Triglavska bajka«, premijera. Izvirna pravljična igra. Izven.
Nedelja, 12. decembra ob 15. uri pop. »Slaba vest«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek 9. decembra: zaprto.
Petek 10. decembra: Nižava. Red E.
Sobota 11. decembra: »Manon«. Red A.
Nedelja 12. decembra ob 15. uri pop.: »Mrtve oči«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Ob pol 20. uri zvečer »Terezina«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

To in ono.

CLAUDE MONET UMRL.

V pondeljek je umrl v Giverny-ju pri Vernou-u slavni ustanovnik francoskega impresionizma Claude Monet.

Claude Monet se je rodil dne 14. oktobra 1840 v Parizu. Svojo mladost je preživel v La Havre-u, kjer se je seznanil z Evgenom Boudinom, enem od predhodnikov impresionizma. Že leta 1856 je razstavil Monet v Rouenu z Boudinom vred par slik. Nato se je izobrazoval dalje. Leta 1963 je moral svoje umetniške študije prekiniti, ker je bil poklican k vojakom. Služil je v Alžiru. Šele čez dve leti se je posrečilo njegovim starišem, da so mu našli namestnika, nakar se je vrnil Monet v Pariz, kjer je delal nato v Gleyre-ovem ateljeju. Imel je že takrat popolnoma samostojno umetniško naziranje. Leta 1865. je priredil z Renoirom in Gisleyem v »Salonu« slikarsko razstavo ter vzbudil Courbetovo pozornost. Njegovo »Damo v zeleni obleki« je jury kakor tudi javnost odklonila. Zola je otvoril vsled tega zoper njega ostro kampanjo. Toda sliko, ki je stala takrat 800 frankov, je kupila pozneje neka berlinska galerija za 30.000 mark. Tudi po njegovem povratku iz Anglije ga je »Salon« odklanjal. Vsled tega je ustanovil skupno s Pissarom, Renoirom, Gisleyem, Degasom in kakimi 20 drugimi mojstri samostojno umetniško skupino, ki je imela svoje redne sestanke v kavarni Guerbois ter priredila leta 1874 pri Nadar-u svojo prvo razstavo. Ena od petih slik, ki jih je razstavil takrat Monet je bila označena kot impresija solnčnega vzhoda. Od tedaj se je imenovala ta umetniška skupina »impresionisti«. V drugič so »impresionisti« razstavili svoje stvari leta 1876. pri Durand-Ruelu, ki je postal nato eden od prvoboriteljev za Monetovo umetnost. Dočim je vstrajala kritika še vedno na odklonilnem stališču, je impresionizem kljub vsemu s časom vendarle prodrl tudi pri občinstvu. Oficijelno priznanje pa je prišlo šele mnogo pozneje. Šele leta 1914 so se otvorila Monetu, ki je užival tedaj že dolgo časa v vseh krogih, ki se zanimajo za umetnost, veliko slavo, vrata Louvre-a. Sprejeli so ga izjemoma kljub pravilu, da naj se sprejme umetnik šele 10 let po njegovi smrti.

Monetov najbolj priljubljeni sujet je bila pokrajina ob opoldanski uri. Svoje izredne efekte je dosegel Monet s tem, da je slikal v zelo svetlih barvah, s svetlimi barvastimi sencami, s tenkim čopičem, sedaj v dolgih paralelnih črtah, sedaj pastozno v debelih kapljah. lSavne so njegove serije posameznih pokrajin v raznih dnevnih in letnih časih in pod različnimi atmosferičnimi vplivi.

Monet je bil zadnji od velikih francoskih impresionistov.

PARIŠKA PLESIŠČA.

Plesišča so bistveni faktor slavnih pariških noči. Tudi če bi ne imel Montmartre velike tradicije umetniške boheme, bi zadostovala ostala plesišča zato, da bi slovel ta najbolj tipični pariški mestni okraj po vsem svetu. In teh plesišč je razven splošno znanih »mlinov« »Moulin Rouge«, »Moulin de la Galette« in drugih velikih z lampioni okrašenih plesnih lokalov nebroj, majhnih in zelo majhnih.

Vsa manjša plesišča so združena z bari. V teh lokalih se zabava preprosti pariški meščan. Vstop je navadno s ceste. Gosti sede pri kozarcih vina ali pa kozarčkih appéritiva (žganja) in sicer navadno s klobuki na glavah. Godbo oskrbuje navadno samo glasovir in gosli. Občinstvo je precej pestro: pustolovci, trgovski uslužbenci, flanerji, vojaki, mornarji, dekleta s pobarvinimi ustnicami, tekačice iz velikih trgovskih hiš, midinete, gledališke statistke, modeli, šivilje.

Poleg teh preprostih lokalov na boulevardu eksistirajo v mirnejših ulicah tudi finejši etablismaji, ki jih je ustvarila konjunktura. Ti lokali nimajo samo francoskih napisov, temveč tudi angleške, italijanske in španske. Posečajo jih večinoma tujci. S svojo temotno razsvetljavo, perzijskimi preprogami, težkimi zavesami in programi, na katerih bleste imena svetovno znanih solo plesalk, so čudesa razkošja in elegance. »Chateau et caveau eurasien« v rue Pigalle je edeno d najelegantnejših pariških lokalov sploh. Pravijo, da znaša dnevni incasso teh podjetij povprečno po 80.000 frankov na dan. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da ima ta lokal samo za kvečjemu 40 oseb prostora. To luksuzno podjetje je last ruskih umetnikov, njegove glavne specialitete so ruske plesalke. Isto velja glede »Maisonette des comédiens russes« in »Pho-le-ni-ja« na place Madelaine.

Na velikem boulevardu sredi Pariza se nahaja plesišče poleg plesišča. Vsak večji hotel priredi vsak dan v svoji »halli« »five o' clok tea-je« s plesom. Saksofon, zamorske vizaže, jazzband, pestra mešanica črnih smokingov in blestečih zlatih in srebrnih brokatov. Tu najdemo vse, kar so posneli civilizirani Evropejci po črncih, vse primitivnosti črncev, s katerimi si hočejo civilizirani Evropejci osvežiti in pomladiti sativrirane in od tradicije utrujene živce.

Onstran velikih boulevardov, v bližini hall, za velikim trgom de la Republique in bastiljo pa se nahajajo šele ona plesišča, ki so za Pariz tako karakteristična in ki imajo za tujca največ privlačne sile. Majhne kavar-

---

Rudyard Kipling: 111

Knjiga o džungli.

Vse to se je prigodilo daleč na severu, onstran Labradorja, onstran Hudsonovega zaliva, kjer morski pritok gromadi led — severno od polotoka Melville, celo severno od prelivov Fury in Hekla, na severnem obrežju Baffinove dežele. O tistem severu nam je le malo znanega. Ampak celo v tistih krajih živi nekoliko raztresenih ljudi, takorekoč tik severnega tečaja.

Kadlu je bil Inuit, ali kakor mi pravimo Eskimojec, in njegov rod, kakih trideset duš vsega skupaj, je spadal v deželo, ki se ji je reklo Tumur nirmiut, t. j. dežela, ki leži v ozadju nečesa. Na zemljevidih je ta pusta obala zaznamovana z imenom Nawy Board Inlet, ampak inuitsko ime je boljše, ker leži dežela res prav na koncu sveta. Devet mesecev v letu je tam sneg in led, viharji brez konca in kraja in tak mraz, ki ga ne doume oni, kdor ni videl toplomera daleč pod ničlo. Šest mesecev od teh devetih je tam tema in ta tema dela ravno vso pokrajino tako strašno. Tri mesece na leto pa je poletje; takrat pomrzne samo vsak drugi dan in vsako noč; sneg se prične tajati po južnih pobočjih, nekoliko pritlikavih vrb pokaže volnate mačice, mičkena homulica ali nekaj podobnega te hoče uveriti, da cvete. Brežine z drobnim peskom in zaokroženimi kamni drže do odprtega morja, oglajen prod in brazdaste skale se dvigajo nad zrnati sneg. Ampak vse to izgine v nekoliko tednih in zopet se zgrne silna zima nad deželo. Po odprtem morju pa se trga led, gromadi, kopiči, cepi, dokler vse skup ne smrzne deset čevljev debelo, vse od pobočja do globokega morja.

Po zimi je Kadlu hodil za morskimi psi do roba tega obrežnega ledu in jih lovil s kopjem, ko so prišli dihati k zračnim luknjam. Morski pes mora imeti odprto morje, kjer živi in lovi ribe; led pa je dostikrat segal brez presledka osemdeset milj daleč od kopne zemlje. Na pomlad se je s svojim ljudstvom umaknil od tajajočega se ledu na skalovito celino, kjer so postavili šotore iz kož, lovili ptiče v zanjke ali s kopji morske pse, ki so se solnčili po brežinah. Kasneje so se podali na jug v Baffinovo deželo za severnim jelenom in da bi si nalovili po neštevilnih rekah in jezerih v notranji deželi lososa za svoje zaloge. V septembru ali oktobru pa so se vračali na sever na lov na moškatne vole in morske pse. To potovanje se je vršilo s pomočjo sani s pasjo vprego po dvajset do trideset milj na dan, včasih pa tudi ob obali v velikih čolnih iz kož narejenih, kjer so ležali psi in otroci veslačem med nogami, ženske pa so prepevale, ko so drseli po čistih mrzlih vodah od predgorja do predgorja. Vse udobje, kar ga pozna dežela Tunurnirmiut, prihaja od juga — naplavljen les za sanice, železo v palicah za harpunske osti, jekleni noži, kositrni kotli, v katerih se je živež vse boljše kuhal, kot v nekdanjih posodah iz salovca, celo užigalice, barvasti trakovi za ženske lase, majhna cenena zrcala in rdeče blago za obrobljanje jopičev iz kože morskega psa. Kadlu je prodajal rumenkasto zvite rogove narvala in zobe muškatnega vola (ki so tako dragoceni kot biseri) južnim Inuitom, ki so jih zopet prodajali kitolovcem in trgovskim postojankam ob Exeterskem in Cumberlandskem zalivu; in veriga se je tako nadaljevala, dokler ni kotel, ki ga je kak ladijski kuhar pobral v kakšnem cenenem bazarju dovršil tek svojih dni nad svetilko z ribjo mastjo tam nekje ob mrzlem severnem tečajniku.

Ker je bil Kadlu dober lovec, je imel mnogo železnih harpun, nožev, pušic za ptiče in vsega drugega, kar olajšuje življenje tam na velikem mrazu. Bil je glavar svojega rodu ali, kakor oni pravijo, možak, ki ve iz izkušnje vse. S tem seveda ni imel nobene oblasti, razen da je tupatam lahko svetoval prijateljem, da naj prelože lovišča. Ampak Kotuko je igral nekoliko vlogo gospodarja, na lenobni inuitski način, nad ostalimi dečaki, ki so se ob luninem svitu hodili igrat z žogo ali prepevat Otrovo pesem severnemu siju.

Ko postane Inuit štirinajst let star, se čuti, da je mož. Kotuko se je bil že naveličal delati zanjke za divje ptice in prerijske lisice in se je zelo naveličal ves božji dan pomagati ženskam žvečiti kožo morskih psov in severnih jelenov, (kar jih dela voljne kot nobena druga reč), v tem ko so bili možje na lovu. Vleklo ga je v kagi, v pevsko hišo, kjer so se zbirali lovci, in kjer jih je angekok, čarovnik, strašil, potem ko so ugasnili svetilke, kjer je duh severnih jelenov cepetal po strehi in je kopje, vrženo v črno noč prišlo okrvavljeno zopet nazaj. Gnalo ga je, da bi vrgel velike škornje v mrežo s kretnjo utrujenega družinskega glavarja, da bi igral z lovci, kedar so prišli večer na obisk. Na stotine je bilo reči, ki bi jih bil rad delal, odraščeni možaki so se mu posmehovali rekoč: »Počakaj malo, da boš spoznal, kaj je delo, Kotuko. Loviti se še ne pravi ujeti.«

ne, restorani in bari s stenami, obloženimi z rumenim mozaikom, pulti od mehkega lesa, bogato okrašenimi z medenino, vse v velikem stilu versajskih salonov. Razpoke velikih zrcal so spretno zakrite z umetno naslikanimi pajčevinami, metulji, cvetlicami. Iz pritličja vodijo ozke lesene stopnice v gorenje nadstropje. Tam je pravzaprav šele plesišče. Tu se nahajajo najbolj preprosti ljudje: delavci, služkinje, hotelski boy-i, šoferji, težaki in tržne pordajalke, čudne eksistence, za katerih obleke je medla plinska razsvetljava prava sreča.

Zategnjeni glasovi harmonike igrajo davno pozabljene poulične »šlagerje« kljub temu vzbujajo prav posebne, sentimentalne občutke, ki se jim vdajajo ti ljudje, ki nimajo nobenih iluzij tako radi. To svojevrstno pariško ljudstvo pleše ter po vsem dnevnem naporu z elanom, ne brigajoč se za skrbi, ki so jih trle podnevi.

Znani pariški chausonnier Georgel je posvetil tem čudnim eksistencam, ki so v stanu, da se vesele kljub svoji bedi, posebno pesem »Chevalliers de la purée« imenuje Georgel v svoji pesmi te ljudi, ki začenjajo svoje življenje pogumno liki vitezi, preplešejo svojo moško dobo v plesu, v katerem iščejo pozabljenja in katerih življenje konča v »dernier plongeon« — rahlo izzveni refren »dans la Seine...«

Sport.

Klasična hoja na 10 km, s startom in ciljem v Milanu se je vršila štirinajstič ob zelo številni udeležbi. Zmagal je Italijan Giani, ki je prehodil progo v 10 : 45. 6 minut za njim je dospel na cilj Tržačan Umek, ki je v tej tekmi zmagal že l. 1923. Tretje mesto je zasedel Pavesi, ki je rabil 11 ur.

Letalski delirij. Avijatika sicer še ni stara, toda konkurenčni boj tovaren za izdelovanje letal je zavzel že take oblike, ki se morajo najostrejše obsojati. V dokaz temu služi naslednja zgodba, ki se je zgodila v Chile: Amerikanski letalec Doolittle je hotel pred vojno komisijo demonstrirati vrline nekega ameriškega aparata — lovca. Med tem, ko so gledalci čakali na Amerikanca, pa se je vzdignil v zrak hud konkurent Doolittla, neki Nemec, ki je v svetovni vojni služil v lovski letalski eskadri pl. Richthofena. Polet Nemca je bil sicer dober, pa ni nudil nič posebnega. Zdajci prineso štirje možje iz hangarja nosilo, na katerem je ležal Doolittle, ki si je bil malo prej zlomil oba gležnja. Vendar pa je hotel navzlic temu izvesti polet ter se je dal posaditi v letalo. Način, kako je Amerikanec vodil svoje letalo, je bil tako presenetljiv in navidezna borba v zraku tako nevarna, da se je hotel Nemec spustiti na neko sosedno polje. Doolittle je tako spretno manevriral okoli Nemca, da me je to zabranil in ga prisilil, da je pristal na istem polju, kjer se je bil vzdignil. Ko je Amerikanec svoje nevarne evolucije končal, je Nemec ves divji pritekel k njemu in ga dolžil, da je ogrožal s svojimi evolucijami njegovo življenje. Amerikanec je to sicer zanikal, vendar se je izkazalo, da je zadel z zadnjim delom letala v krilo nemškega aeroplana in ga globoko raztrgal.

400.000 igralcev in igralk je igralo tenis v pretečeni sezoni na mestnih igriščih Glasgowa, kar je doneslo 6000 funtov sterlingov dohodkov (1,700.000 Din). Prostor, kjer se je igral kricket, je obiskalo pol milijona ljudi, prostore, kjer se je igral golf, pa 200.000 ljudi in je mesto imelo kljub temu, da je bila odškodnina za vporabo prostora zelo majhna, skupno 5,600.000 Din dohodkov.

Združitev vseh československih sportnih savezov. V Pragi je zborovala Československa obec sportovni ob udeležbi zastopnikov vseh československih sportnih društev, delegatov zunanjega, železniškega in trgovskega ministrstva ter ministrstva za narodno brambo, zastopnikov mesta Prage in pisarne predsednika republike. Sodelovanje so že obljubili nogometaši in olimpski komite, ki doslej nista v Obci bila zastopana. Izvoljen je bil desetčlanski odbor, ki bo izdelal nove statute ter vse pripravil, da bodo vsa sportna društva, združena v Obci, priznana in podpirana od države.

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino le
GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER
za dom, obrt in industrijo v vseh opremah.
Istotam pletilni stroj DUBIED
Pouk v vezenju b. zaplačen.
Večletna garancija
Delavnica za popravila.
Nizke cene, tudi na obroke.

Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TRIKO-PERILO
za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilce, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, in brivce
edino le pri tvrdki
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika
Najnižje cene! Na veliko in malo

MALI OGLASI
Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano Din 1·—.

Gospodinja
išče mesta pri boljšem gospodu event. vdovcu z dvemi ali tremi otroki. Vajena je vseh hišnih del kakor tudi šivanja. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Dobra gospodinja«.

Kontoristinja
vešča vseh pisarniških del ter obvlada perfektno hrvatski in nemški jezik išče primernega mesta v pisarni. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Marljiva«.

Akademik
sprejme poučevanje srednješolca. Vešč je tudi italijanščine. — Ponudbe na upravo lista pod »Pouk«.

Jabolka
namizna, v zabojčke po 5 kg pakana, prodaja po izki ceni »Ekonom«, jubljana, Kolodvorska 7.

DRVA - ČEBIN
Wolfova 1/II. - Telef. 56

Stekleno
strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani

Širite „Nar. Dnevnik“.

Lokali
za engros manufakturno trgovino,
opremljeni z inventarjem in dvigalom ter pisarniški prostori se oddajo takoj v najem. Vpraša se pri Oblačilnici Miklošičeva cesta.

Ravnateljstvo Kranjske hranilnice javlja tužno vest, da je v vršitvi svoje službe, po kratki in mučni bolezni preminul njen velezaslužni nadknigovodja, gospod

Josip Boehm

Pogreb vzornega uradnika se vrši v četrtek, dne 9. decembra 1926 ob pol 4 uri popoldne iz hiše žalosti, Breg štev. 18. na pokopališče k Sv. Križu.

Blagopokojniku ohranimo trajen in časten spomin.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1926.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Uradništvo Kranjske hranilnice v Ljubljani javlja prežalostno vest, da mu je kruta usoda iztrgala iz svoje srede vzor uradnika in dobrega kolego, gospoda

Josipa Boehma

višjega knjigovodjo

Na njega zadnji poti ga spremimo v četrtek, dne 9. decembra t. l. ob pol 4 uri popoldne.

Zaslužnemu kolegu ohranimo med nami hvaležen in trajen spomin!

V Ljubljani, dne 7. decembra 1926.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin.
Lastna knjigovezница
TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.
LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, štatute, vabila, letake, lepake, posetnice i. t. d.
TELEFON ŠT. 552

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovarja: Andrej Sever, Vič v Ljubljani.